

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR. 11 105. ÅRGANG 05.11.19 - 19.11.19

DET LILLE SMELLET

PROTONKOLLISJON VED CERN

MANGLER DU FORTSATT NOEN PENSUMBØKER?

Ca. 70% av bøkene som selges brukt på iBok.no er merket «som ny» eller «ubrukt»

iBok.no

Norges største markedsplass for kjøp og salg av brukte pensumbøker

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

10

MÅNEDER UTEN STIPEND:
Dette semesteret har mange studenter hatt problemer med å få penger fra Lånekassen, og flere venter fortsatt på storstipendet fra semesterstart.

24

KAMPANJE MOT MATSVINN:
I Trondheim kastes store mengder spiselig mat hvert år. Nå har kommunen et mål om å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030.

32

EKTE KJÆRLIGHET:
Fire par snakker om forelskelse, dating, og om hvordan et tilfeldig møte ble til kjærlighet.

48

MUSIKKART OVER MIDTBYEN:
Hva slags musikk spilles på ulike barer i Trondheim? Vi har kartlagt noen av stedene, både der musikken står i fokus for konseptet, og der den heller nytes som bakgrunnsmusikk.

58

MUSIKKART OVER MIDTBYEN:
Hva slags musikk spilles på ulike barer i Trondheim? Vi har kartlagt noen av stedene, både der musikken står i fokus for konseptet, og der den heller nytes som bakgrunnsmusikk.

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Jenny Westrum-Rein – Tlf: 984 90 262
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Therese Fjorden Lysheim – Tlf: 469 52 192
avisredaktor@studentmediene.no

Tomaris Semet – Tlf: 452 96 397
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS
Peter André Hegg – Tlf: 950 35 040
ansvarligredaktor@studentmediene.no

REDAKSJONSSJEF
Andreas Haugland
redaksjonssjef@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Mathias Larsen – Tlf: 905 43 139
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Sindre Sæthem
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Marte Sæther Ottesen
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Sigrid Solheim
debattredaktor@studentmediene.no

REPORTASJEREDAKTØR
Marthe Bjerva
reportasjeredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Tomine Barstad Solvang
kulturredaktor@studentmediene.no

FORSKNING- OG
FORBRUKERREDAKTØR
Vilde Aurora Halle Tvedten
foforedaktor@studentmediene.no

SPORTSREDAKTØR
Emil Sørheim
sportsredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Maren Høgevoid Busterud
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Torstein Olav Eriksen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISK ANSVARLIG
Aslak Høberg Liaaen
grafikksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Astrid Bøhler
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Erlend Gylver (sjef), Håkon Pedersen,
Benedikt Erikstad Javorovic, Linn Danielsen
Evjemo, Kaia Sørland, Sander Engen,
Mathias Kristiansen, Anders Brun

GRAFIKERE
Ingvild Lyngnes, Nora Tyldum Lunøe, Selja
Sørland, Anna Orvik Wilberg

KORREKTUR
Anders Brun (sjef), Marthe Bjerva, Vilde
Aurora Halle Tvedten, Aslak Høberg Liaaen

FORSIDE
Jonas Halse Rygh

Jeg hater når jeg snur meg og
så er det en penis der

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

INGEN STØTTE FRA LÅNEKASSEN

JENNY
WESTRUM-REIN

Redaktør

I denne utgaven av Under Dusken kan du lese om flere studenter som ikke har fått studiestøtten de har krav på før langt ut i semesteret. Noe skyldes tekniske problemer, andre har hatt sykdom i studieløpet, mens i det siste tilfellet har Lånekassen hatt for lite kapasitet til å behandle alle søknader.

Hanne Bjertnes hos Lånekassen forteller til Under Dusken at de jobber hardt med å behandle alle søknadene innen et rimelig tidspunkt. Hun sier også at høsten er høysesong for Lånekassen. Det burde, strengt tatt, ikke komme som et sjokk. At kommende studenter vil søke om studiestøtte er ikke en stor overraskelse. Det burde også Lånekassen ta høyde for når de legger opp året.

Som student må du kunne ha tillit til at studiestøtten kommer på konto, helst

Studenter skal ikke være nødt til å finansiere seg selv på grunn av ressursmangel hos Lånekassen.

så tidlig i semesteret som mulig. Det som for mange allerede er en usikker økonomisk hverdag belastes ytterligere av å ha utestående beløp med en usikker utbetalingsdato. De fleste har klart seg ved hjelp av penger fra sommer- og deltidsjobb, eller med støtte av foreldre, venner eller kjærester.

Idéen om heltidsstudenten er foreløpig en fjern realitet. Å ha en deltidsjobb og sommerjobb mens du studerer er ikke utelukkende negativt. Det bidrar til både nettverk og verdifull erfaring som kan lønne seg når man skal ut i arbeidslivet. Problemet oppstår når deltidsjobben blir nødt til å opptre som studentens livsgrunnlag.

Studentene Under Dusken har snakket med forteller at problemene med Lånekassen har vært en psykisk påkjenning. Marthe Tronrud sier at

hun føler seg liten i et stort system, og at hun bevisst isolerer seg sosialt for å slippe å bruke penger hun ikke har. Marie Solgard forteller at hun ikke ville klart seg om det var hennes første år på studiet.

Usikker økonomi i studietida skaper raskt et klaseskille blant dem som klarer å forsørge seg selv uten studiestøtte, de som har familie som kan bidra, og dem som lett faller utenfor. I tillegg blir det sosiale, som å delta i fadderuka, plutselig en mye større belastning.

Det eneste som bør sjokkere Lånekassen er at studenter må finansiere seg selv i påvente av et system som allerede virker stort og skummelt - ikke at høsten blir hektisk.

GI DIN CV ET UNIKT LØFT I SOMMER!

Nå har du muligheten til å komme på innsiden av Norges mest attraktive arbeidsplass. Vi har nå lagt ut sommerjobber innen et vidt spekter av våre fagområder.

Som kjent vil praksis fra høykompetansemiljøer i SINTEF gi deg en globalt verdsatt ballast du tar med deg videre samme hvor du ønsker deg i arbeidslivet. Men som du også sikkert vet ønsker faktisk de fleste etter endt utdanning å skape sin karriere nettopp i SINTEF. En av mange grunner til dette er nok at alt overskudd vår forskning skaper blir investert tilbake til dem som virkelig skapte det. Nemlig våre ansatte. Dette i form av verdensledende laboratorier, kompetanseløft og midler til framtidig forskning.

Gå inn på www.sintef.no/sommer og finn ut mer før fristen løper ut. Verden vil ha våre løsninger og vi vil ha dine.

Velkommen til SINTEF – Teknologi for et bedre samfunn.

www.sintef.no

DEBATT: DINE MENINGER PÅ TRYKK

**VIL DU SKRIVE TIL UNDER DUSKEN?
SEND MAIL TIL
DEBATTREDAKTOR@STUDENTMEDIENE.NO**

INNLEGGET MÅ IKKE OVERSTIGE 2500 TEGN, MELLOMROM INKLUDERT.

Mer demokrati, mer åpenhet og direkte valg av tillitsvalgte

EIVIND RINDAL

Avtroppende ITV,
Institutt for filosofi og
religionsvitenskap NTNU

Hvem bør velge tillitsvalgte? Det ligger i ordets natur at tillitsvalgte må være valgt med tillit fra dem de er satt til å representere.

Tillit går oppover. En tillitsvalgt students lojalitet og følelse av ansvar må være rettet mot studentene den tillitsvalgte representerer. En tillitsvalgt bør ikke føle seg bundet av lojalitet oppad i hierarkiet på NTNU. I høst velges ikke program-tillitsvalgte på det Humanistiske fakultet (HF) og Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) av sine egne. De utpekes av studentrådet, som består av tillitsvalgte studenter på fakultetet. Det er dermed ikke gitt at de som utpeker de program-tillitsvalgte på vegne av studentene er kjent med viktige forhold på det enkelte studieprogram. I en tid der mange studieprogram og institutt på HF er i en presset situasjon er det spesielt viktig at de tillitsvalgte har et klart mandat fra de studentene de er satt til å representere.

Tradisjonelt har universiteter vært preget av stor autonomi og stor indre grad av demokrati og selvstyre. Det interne universitetsdemokratiet

er i dag truet. Ansatt ledelse og eksterne styrerepresentanter erstatter direkte påvirkning fra studenter og vitenskapelige ansatte. Innblanding og føringer fra departement og politikere utfordrer og truer den demokratiske medbestemmelsen. Demokrati og autonomi har tradisjonelt vært sentrale ledd i akademisk frihet. Om demokrati, autonomi og likemannsprinsippet uthules på NTNU blir det på sikt vanskeligere å opprettholde akademisk frihet i forskning og utdanning. Det er viktig at ledelse bygges på tillit og ikke baseres på et prinsipp om lojalitet ovenfra og ned.

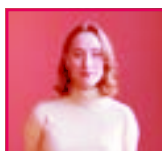
Som tillitsvalgt og studentpolitiker har jeg selv sett at engasjementet og deltagelse ikke alltid har vært på topp. Løsningen på manglende engasjement er ikke mindre demokrati og mer ugjennomsiktige beslutningsprosesser. Løsningen ligger snarere i mer åpenhet, mer demokrati og mer

kunnskap om de prosessene som skjer. Studentene på Institutt for filosofi og religionsvitenskap (IFR) vedtok på allmøte en kort uttalelse hvor de krever at tillitsvalgte skal velges direkte og ikke utpekes indirekte. «Studenter på IFR krever at det gjøres endringer i ordning for valg av programtillitsvalgte. Allmøte mener at student-tillitsvalgte i programråd skal velges direkte fra studenter på studieprogrammene. Valg skal enten skje på allmøter eller ved elektronisk urnevalg slik at alle studenter kan delta». Her er det viktig at studentenes mening blir tatt til følge. Selv om dette i det store bildet kan sees på som en liten sak har den en tung symbolsk tyngde. Studentene på IFR er tydelige i sitt krav om at det er studenter på det enkelte program som selv skal velge sine tillitsvalgte. På et universitet hvor demokrati og medbestemmelse er i ferd med å bli mangelvare er dette et meget viktig innspill som alle bør lytte til.

ILLUSTRASJON:
Benedikte Ytterli

NYHETSBILDET TIL SALGS

SIGNE DAHL

Visepresident i
ISFIT 2021,
"Creating Knowledge"

FOTO: Frøy Hamstad

Hva skjer med troverdigheten til riksdekkende aviser når store selskaper som Equinor kjøper seg plass i nyhetsbildet?

Annonser er umiskjennelig en del av avisproduksjonen, og kan kalles et nødvendig onde man som leser må tåle for å muliggjøre gode, riksdekkende og selvstendige aviser. Det finnes likevel et viktig skille mellom de kommersielle kreftene og prinsippet om journalistikkens selvstendighet. Dette er et skille som er i ferd med å skli vekk.

«Forklart», en nyhetspodkast av Aftenposten, går daglig i dybden på en nyhetssak. Equinor har gjennom et samarbeid med podkasten kjøpt seg plass til en serie om klima og energi. Det er mulig at denne podkastserien, med episoder som «Hva må til for å løse klimakampen?» og «Hvorfor går ikke verden på fornybart allerede?» kan være både viktig, opplysende og et godt tilskudd til klimadebatten. Det er likevel ikke til å stikke under en stol at serien også grønnvasker Equinor som en klimaaktør. Det er nok heller ikke urimelig å anta at serien fremmet et perspektiv på klimautfordringen som fremmer sponsoren selv. Vi beveger oss her inn i en gråsoner der kommersielle krefter sklir inn i nyhetsbildet.

Sandra Lillebø skrev i Klassekampen 26. oktober om en misforstått oppfatning av ytringsfrihet som noe man tar, heller enn noe man får eller blir gitt. Å kunne gi ytringsrom til ulike aktører slik som aviser kan

gjennom sine artikler, debattinnlegg og podkaster, er et stort ansvar. Når store selskaper som Equinor tillates å kjøpe seg ytringsrom, eller når andre aktører kjøper seg annonser formatert som nyheter, svekker dette legitimiteten og troverdigheten avisene har som en forvalter av ytringsfriheten.

Går man inn på Aftenposten, Dagbladet eller VGs nettsider, ser man raskt annonser skrevet i samme redaksjonelle mal, sidestilt over og under sammen med andre nyhetsartikler. Dette er kritikkverdig, da formålet er at man, når man skroller i avisen, også skal lese det som står i annonsene med samme blikk. I dagens nyhetsbildet er det mange som konkurrerer om å fremme sitt virkelighetsbilde. Om kommersielle bedrifter kan kjøpe seg forbi debatten og «forklare» nyhetene, står det dårlig til med demokratiets vaktbikkje.

Det må sies at avisene er påpasselige med å tydelig markere annonsert innhold, og har nok ingen intensjon om å eksplisitt lure leserne til å lese annonsert innhold som nyheter. Dette er nok sant, men effekten på kredibiliteten til avisene som objektive nyhetsformidlere må ikke undervurderes. Denne utviklingen kan skjevfordele debatten til fordel for de som kan kjøpe seg en stemme, heller enn de som trenger nettopp de selvstendige mediene for å bli hørt.

ILLUSTRASJON: Ólöf Eyjólfssdóttir

Mørkets ekkokammer

INGA MAGELI

Temaansvarlig ved
Studentersamfundet i
Trondheim

ILLUSTRASJON: Tomaris Semet

Jødehat, kvinnehat og muslimhat. På nettet har det vokst frem høyre-radikalt tankegods som har blitt knyttet til en rekke terrorangrep og -forsøk over store deler av verden. Senest i sommer var Norge vitne til et slikt terrorforsøk, hvor en 21-åring postet et innlegg på 8chan, før han entret Al-Noor moskeen i Bærum med ladd våpen.

Han følger fotsporene til andre terrorister som de siste årene har brukt de samme nettforumene til å varsle sine angrep. De har til felles at de er unge og sinte, og nører opp under idéen om å tilhøre et overlegent folkeslag. Og ikke minst har de tilhørt et fellesskap med strenge kodekser for hva som er lov å mene. Sammen har de dyrket frem et verdensbilde som er nærmest ugjenkjennelig for dem som befinner seg utenfor internettets mørke avkrok.

Fellesskapene jeg snakker om er nettfora som 4chan, 8chan og Endchan, hvor visse underfora har blitt en yngleplass for høyre-ekstremt tankegods. Dette er fora hvor ytringsfriheten i utgangspunktet skulle være absolutt, hvor man kunne uttale seg fritt og anonymt, og hvor politisk korrekthet var bannlyst. Til tross for denne grunntanken, har rommet for hva som er innåfor å mene ikke bare flyttet seg til det høyre ytterpunktet - det har også blitt innsnevret. I ulike underfora er det kun rom for høyre-radikale tanker og idéer, og det å mene noe avvikende blir hardt sanksjonert i form av hetsing.

Skaperen av 8chan, Frederic Brennan, har uttalt at han trodde ytringene i channene reflekterte de «egentlige» synspunktene til folk flest, men at disse meningene ble sensurert bort fra offentligheten. Brukerne av foraene kritiserer de mer konvensjonelle kanalene for ikke å tillate et stort nok meningsmangfold, og for å stramme inn ytringsfriheten. Det paradoksale er at mens det lovløse internett lover fritt spillerom, uten noen form for moderering, har det i praksis endt opp i en langt strengere kontroll av

hvilke meninger som får komme frem. Konseptet om absolutt ytringsfrihet har vist seg å ikke fungere i praksis i channenes verden.

Chankulturen blir stående igjen som et eksempel på den kompliserte ytringsfriheten. Som samfunn har vi ikke godt av at ytterpunktene gjemmer seg i egne avkroker og får vokse seg mørkere og større. Det sies at troll sprekker i sola, og at det er bedre å la kontroversielle meninger komme frem og bli utfordret, fremfor å la dem vokse seg store alene. Til tross for dette kan det stilles spørsmål ved hvor godt total ytringsfrihet fungerer i praksis, når det også tillater at enkelte synspunkter hetses bort fra debatten. Likevel er det langt mer komplisert enn å bare stenge channene. Da 4chan ble moderert åpnet 8chan, hvor de politiske meningene flyttet seg enda lengre til ytterkanten.

I en stadig mer polarisert verden trenger vi arenaer å møtes på. Ytringsfriheten er og forblir komplisert. Det har blitt hyppig diskutert i mange tiår, og er noe vi må fortsette å diskutere. Konsekvensene av å ikke gjøre det kan være fatale.

Studenter venter månedsvis på stipend fra Lånekassen

Dette semesteret har flere studenter slitt med å få penger fra Lånekassen.
 Noen venter fortsatt på storstipendet.

TEKST: Margret Meek | FOTO: Torstein Olav Eriksen

Nå når det går mot vinter og siste rest av forelesninger før eksamensperioden har de fleste studenter kommet seg inn i hverdagsrutinene. Likevel har flere levd i unntakstilstand fordi pengene fra Lånekassen ikke kom før flere måneder inn i semesteret. For noen har det løst de siste ukene, men andre venter fortsatt på saksbehandling.

Tuva Eide Marås var en av studentene som stod fast i systemet fram til slutten av september. Hun opplevde

dårlig kommunikasjon, og fikk få forklaringer på hvorfor prosessen hadde stoppet opp.

– Jeg stod i behandlingsskø veldig lenge, så jeg prøvde å ringe Lånekassen sikkert hver dag i tre uker. Da fikk jeg bare beskjed at det var «stor pågang, prøv igjen en annen dag». Da jeg gikk inn på nettsiden, stod det bare at jeg var i køen, og ikke noe mer, forteller hun.

– **Mye havregrøt på vann**

Marås hadde heldigvis jobbet store deler av sommeren, og klarte seg greit i og med at hun fikk lønn gjennom semesteret. Likevel var det usikkerhet om hvor lenge pengene måtte vare før lånet kom gjennom.

– Hadde jeg ikke jobbet, hadde jeg slitt og måtte antageligvis lånt fra foreldrene mine hvis de hadde muligheten til det. Det er nok en kinkig situasjon for mange studenter.

– De fleste har dyr husleie, så de jobber for å dekke andre kostnader, sier hun.

Marås nevner at en stressfaktor var utgiftene som kom i tillegg til husleien. Innkjøp av pensumbøker ble utsatt, og busskortet hun trenger for å komme seg til Dragvoll tok på. Den 27. september ble lånet endelig godkjent, og alt falt på plass. Selv om det var fint med en økonomisk boost, ville hun heller fått det jevnt.

– Det ble litt vel mye havregrøt på vann, spøker hun.

Vanskelig å finne informasjon

En student som sitter mer fast i systemet er Marthe Tronrud. Grunnet sykdom måtte hun utsette lektorstudiet sitt, noe som skapte vansker med Lånekassen dette semesteret. Avslaget på lånesøknaden kom ikke før september, og nå venter hun på at klagen skal bli behandlet.

– Jeg begynte å lure i midten av august, for da hadde det gått en måned uten informasjon. Det stod bare «avventer søknad», men det stod ikke hva de trengte for å fullføre den. Behandlingstiden hvis Lånekassen trenger mer informasjon er vanligvis tre uker, men venter du på en klage tar det opp til tre måneder, sier Tronrud.

Hun forteller at deler av skylden ligger hos henne, fordi hun har levert

inn legeerklæringer til NTNU som ikke har kommet seg videre til Lånekassen. Likevel opplever hun mangel på kommunikasjon nå som situasjonen utfolder seg. Spesielt har hun slitt med å finne informasjon om hvordan hun kunne sende inn legeerklæring, noe som gjorde at søknaden ble avslått før hun fikk dokumentert helseproblemene.

– Legeerklæring kan du ikke sende på nett, men på Lånekassens nettsider står det ikke umiddelbart noe om hvordan man skal sende det i posten, det må man klikke seg mye rundt for å finne. Så bruker de også ti dager på å svare på mail. Jeg forstår at det er mange å svare, men det er fortsatt en følelse av at systemet er stort og vanskelig å finne ut av.

Tronrud forteller at usikkerheten rundt hva som kommer til å skje og hvor lenge hun må gå før lånet kommer inn, tar på psykisk.

– Nå vet jeg fortsatt ingenting og det kjennes skikkelig på psyken. Jeg kjenner at jeg blir dårlig av det, det har gjort at jeg er helt på felgen. Det er en vond spiral, det ligger alltid i bakhodet, som gjør at jeg blir dårligere. Jeg håper jeg får reddet det som er igjen, sier hun oppgitt.

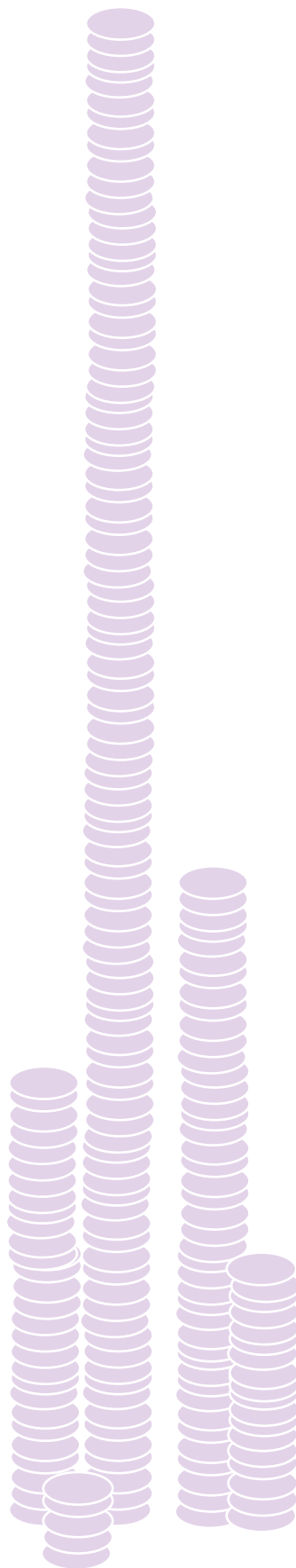
DÅRLIG KOMMUNIKASJON: Tuva Eide Marås sto fast i behandlingsskø, med lite kommunikasjon om hvorfor ting sto stille.

STRESSFAKTOR: Marthe Tronrud møtte på problemer da hun måtte utsette studiene sine.

TEKNISKE PROBLEMER: Selv om Marie Soldgard slet med å få utlevert stipendet, holdt hun på optimismen om at det kom til å løse seg.

Liten i et stort system

Så langt har Tronrud klart seg med støtte fra samboer og foreldre, men legger til at hun gjerne vil klare seg selv. Det å være avhengig av andre for alle utgifter påvirker både det sosiale og mentale.

– Jeg savner at jeg kan spontant ta en øl med en venn. Ikke det at man har råd til så mye på stipendet, men har råd til et par. Nå har jeg ikke det en gang. Jeg isolerer meg kanskje litt med vilje, for å unngå situasjoner der man bruker penger, sier hun.

Det kan fortsatt ta noen uker før Tronrud får svar på søknaden sin, og hun bekymrer seg for hva som skjer hvis hun får avslag og må begynne å nedbetale lånet når januar kommer.

– Det er tanken om hva skjer hvis det ikke går opp. Jeg føler meg litt liten opp mot et stort system, sier hun.

Tekniske problemer

Mens andre har slitt med kommunikasjonsvikt og lang ventetid, gikk Marie Solgard uten stipend fram til oktober grunnet tekniske problemer på Lånekassen sin side. Hun slet med å signere lånet, hvor det ikke gikk gjennom når hun prøvde.

– Når jeg signerte på nett oppdaterte siden seg, men det kom ingen bekreftelse på at den var godkjent. Jeg prøvde å signere senere, men det gikk ikke gjennom. Det jeg tenkte var at det sikkert var stor pågang, ettersom det var i august et par dager før første stipend, sier hun.

Solgard stusset over at det ikke var noe informasjon om handlingen hadde fungert.

– Det kom aldri opp tekniske problemer, det var bare ingenting som skjedde. Det så ut som om det funket den første gangen, så jeg antok at det sikkert gikk gjennom. Etterpå tenkte jeg at det var rart at det aldri kom noen mail, så jeg prøvde igjen.

Hun forsøkte med ulike nettlesere i tilfellet det var et problem fra hennes side, men signaturen gikk ikke gjennom og bekreftelsen kom aldri. Solgard innrømmer at hun ikke var så stresset rundt situasjonen, ettersom hun hadde igjen litt penger fra sommerjobben og venner hun kunne låne fra.

– Jeg var kanskje litt vel avslappet med å ikke få stipend, jeg var ikke den som stresset mest med det. Jeg er heldig ettersom jeg har hatt sommerjobb, så jeg kunne klare meg et par måneder, forteller hun.

Likevel har det vært litt sparing de siste månedene, og Solgard forteller at det blir litt tilbakebetaling nå. I oktober gikk endelig signaturen gjennom da hun prøvde på nytt.

– Om det ikke hadde gått i oktober hadde jeg begynt å purre, for det begynte å bli litt skralt. Jeg vil ikke låne for høye summer og det er grenser for hvor lenge man kan gå. Det verste var at storstipendet aldri kom. Jeg måtte utsette bøker en stund, sier Solgard.

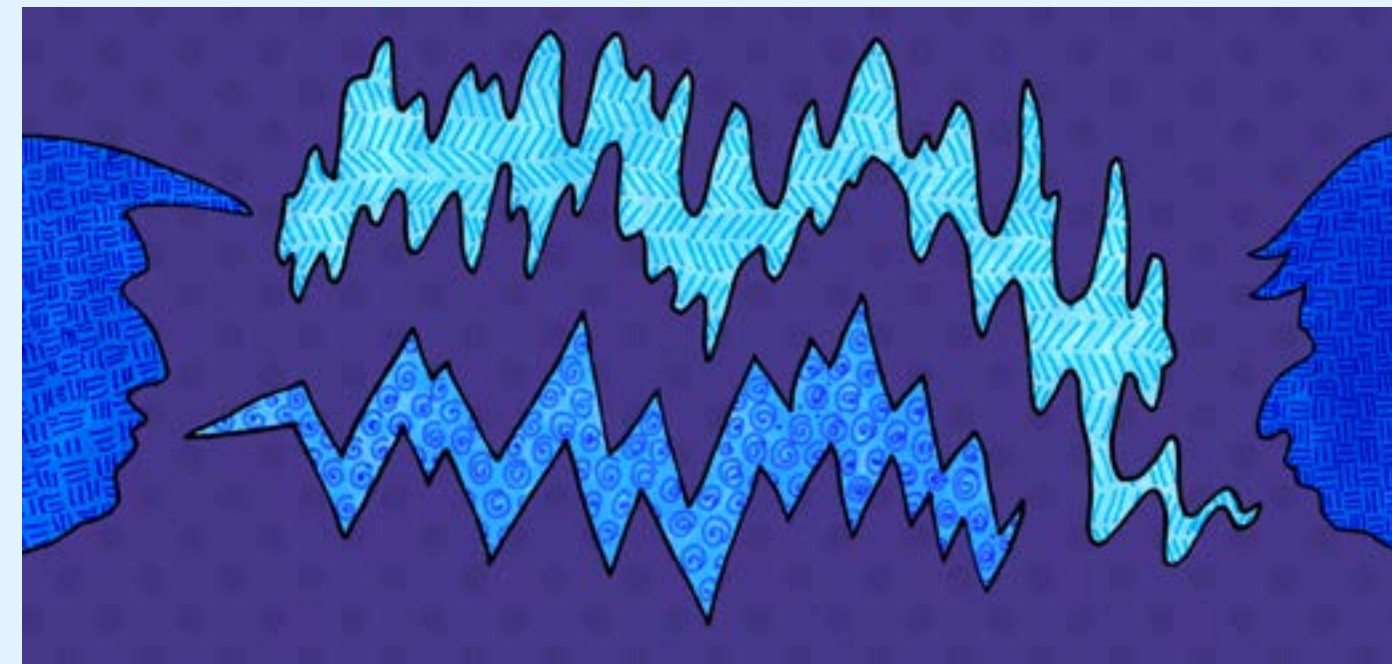
– Hadde det vært førsteåret mitt hadde jeg ikke klart det.

Beklager lang behandlingstid

Senior kommunikasjonsrådgiver Hanne Bjertnes hos Lånekassen forteller at de jobber hardt med å behandle alle søknadene innen et rimelig tidspunkt.

– Noen studenter har dessverre måttet vente litt lenger på svar på søknaden sin, og det beklager vi. Høsten er høysesong hos oss. Da kommer det inn veldig mange søknader, men nå ser vi at det har begynt å avta, sier Bjertnes.

Hun legger til at selv om de jobber for at alle studenter skal få svar innen fristen, blir det til at noen må vente litt lengre enn ønskelig. **UD**

Stop the lying liars from lying

In this digitalized world truthfulness is perhaps more important than ever. Sadly, the amount of deception in politics is at an all time high.

NILS OSKAR TRONRUD

Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Benedikte Ytterli

While Boris Johnson is suspending his own parliament, and Donald Trump is being investigated for attempting to undermine his political opponent, I can't help but wonder how these politicians ended up in positions of power. It seems to me that they lied their way into office.

What enables them to succeed is the combination of lies and populism. The term is derived from the latin word *populus* which means «the people». Populism should then, in theory, be a healthy asset and a valiant defender of the people's interests. Appealing to people's emotions and offering

solutions to their problems are powerful political tools, but sadly, some populists often abuse this at the cost of truthfulness. Trump has repeated claims that most of the USA's economic and social issues are caused by illegal immigration. A claim that resonated with many Americans, despite being proven false. Within his first hundred days in office, Trump had told over 490 false or misleading claims, according to The Washington Post. By August 5th, 2019, that number had risen to over 12 000. Even though these claims are proven false by the media, the stain has already set.

The issue is that the lack of truthfulness in politics is corrupting the political climate. It is happening all across the world, turning people against each other. This leads to a polarization of the political climate and is causing issues

in both the legislative and executive branches of governments.

Globalization has led to major job losses. These people look toward their government for protection but when the government is in a constant stalemate their frustration is intensified, creating a hostile environment.

What can be done to solve this issue? Having a set of rules similar to the "Code of Ethics of the Norwegian Press" (PFU) that can be used to convict politicians caught lying for political gain can be a way to force politicians to rely on extensive research before commenting on an issue. This would be a drastic measure, but it could lead to society electing strong, emphatical, yet truthful political figures, rather than those who lie their way into office.

NTNU STUDENTS CAUGHT IN CHILEAN RIOTS

NTNU encourages students to go on student exchange programs. Now several students are in the middle of violent riots in Chile.

TEKST: Sondre Aksnes Yggeseth | FOTO: Frida Nygaard (Privat)

On Thursday the 17th of October, the Chilean government decided to raise the ticket fare of the metro in Santiago from 800 to 830 Chilean pesos. This is equal to about 40 øre in Norwegian kroner. As a result of this, several mass fare-dodging protests were put into effect by the capitals population. While these protests started of as peaceful, it has resulted in chaotic riots as the protesters has lit buses and metro stations on fire. There has also been reports of other crimes, like robbery, as a result of these riots.

Because of this, the Chilean military has now entered the city of Santiago and the government has put a 9 o'clock-curfew into effect for all citizens. Even though the protests has calmed down somewhat, there

has been several cases of the military using violence, tear gas and water cannons on peaceful protesters. What started as peaceful protests against expensive public transportation, has now turned into an uproar directed at president Sebastián Piñeras rule and the inequality that has been prevalent in Chile since the dictatorship of Augusto Pinochet ended in 1990.

Conflicting views in the media

Frida Nygaard studies Civil and Environmental Engineering at NTNU, but is at the moment on an exchange program in Santiago. She has told Under Dusken about a city in chaos. Meanwhile the national media is keeping quiet about the cases of police brutality. On the other hand, several videos of these acts of violence have spread

“We had a curfew every day. It is, in other words, illegal to leave your own house. Imagine that!”

FACE OFF: Protesters confronting a soldier in Santiago.

on Instagramand shows a very different side of the situation than what is being portrayed in the major newspapers.

– In the last couple of days there have also been videos of police playing ball, dancing and hugging the protesters. This is a beautiful thing to see, but far from the reality for everyone. These videos are usually what Chilean TV-stations are showing, to calm down the situation. Bottom line: We do not know what is fake news and not, since there are so many conflicting stories.

The Chileans that they have gotten to know during their stay are also feeling quite split. While locals are quite scared and affected by the riots, they are also somewhat proud to see their people finally standing up against the inequality that has been prevalent in Chile for so long.

– The most important thing now is that the Chilean government comes up with a solution that benefits the people, as soon as possible, Nygaards tells us.

Nikolai Molvik studies Cybernetics at NTNU, and is spending his fourth year on an exchange in Valparaíso. After the riots and protests spread outside of Santiago, his daily life has also been

affected radically. He emphasises how biased the traditional media in Chile is, and also highlights how important Instagram has been to stay updated on the daily situation.

– The traditional media is owned by the rich upper class, and only shows violence perpetrated by the protesters. They are, in other words, supporting the political elite with the right wing government in the front, says Molvik.

Unstable everyday life

After the riots started and the curfew was put into effect across the country the situation has become increasingly difficult and frustrating. Nygaard says that she is living in a quiet part of town and notice very little of the protests going on in the city centre. One of her fellow exchange students, however, lives close to the presidents office, La Moneda.

– She is experiencing a lot of insecurity being so close to the riots, Nygaard explains.

The universities have been temporarily closed, stores and supermarkets have shortened their opening hours. Meanwhile, heavily

armed military are seen around every corner and the smell of teargas is constantly in the air. Even though the curfew has now been removed, it still caused a lot of issues for the students in both Santiago and Valparaíso.

– Here in Valpo, the streets are filled with police and frustrated Chileans protesting for a brighter future, Molvik tells us.

The curfews were from as early as 7 o'clock, and could last until 7 o'clock the next morning.

– We had a curfew every day. It is, in other words, illegal to leave your own house. Imagine that!

A lot of the chileans that Molvik, Nygaard and the others have met are comparing the situation now to the dictatorship between 1973 and 1990. The UN and Amnesty have also sent human rights observers down to Chile to monitor the situation.

– The local university is begging us not to take part.

Both Nygaard and Molvik have contacted their local university as well as NTNU. In Santiago there has been mixed involvement from the universities.

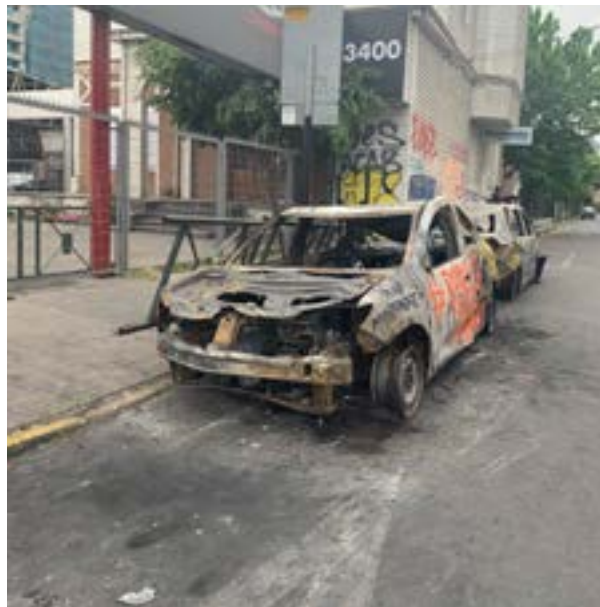

ARMED: As a result of the riots, the military was stationed in several cities across Chile.

CHAOS: Protesters treating wounds caused by military police.

VANDALISM:
The protesters put fire to several buses and cars during the riots.

– Some exchange students have been offered hotel rooms in safer parts of the city, while others haven't heard a word, Nygaard tells us.

In Valparaíso, the university has told Molvik and other exchange students not to take part in demonstrations.

– Our student visa does not allow participation in «political events», and we risk being deported if we do.

NTNU has sent out a list of relevant telephone numbers and information on how to handle crisis situations. Apart from this they have stayed quite passive in the situation, other than telling the students to contact the NTNU office of international relations if further developments should occur.

The latest updates about the situation is that the UN and Amnesty are actively working in the country, the curfew has been lifted and the latest protests have been very peaceful, but keeps growing in size. The latest numbers are touching upon 1,5 - 2 million participants during the weekend 25th - 27th of October. That same weekend a smaller demonstration also took place at Solsiden in Trondheim, without any media coverage.

As a result of the demonstrations, President Piñera has also dismissed all ministers and appointed new ones.

— If this is going to make any difference in what the protesters are asking for, is hard to tell, Nygaard writes in her last update. **UD**

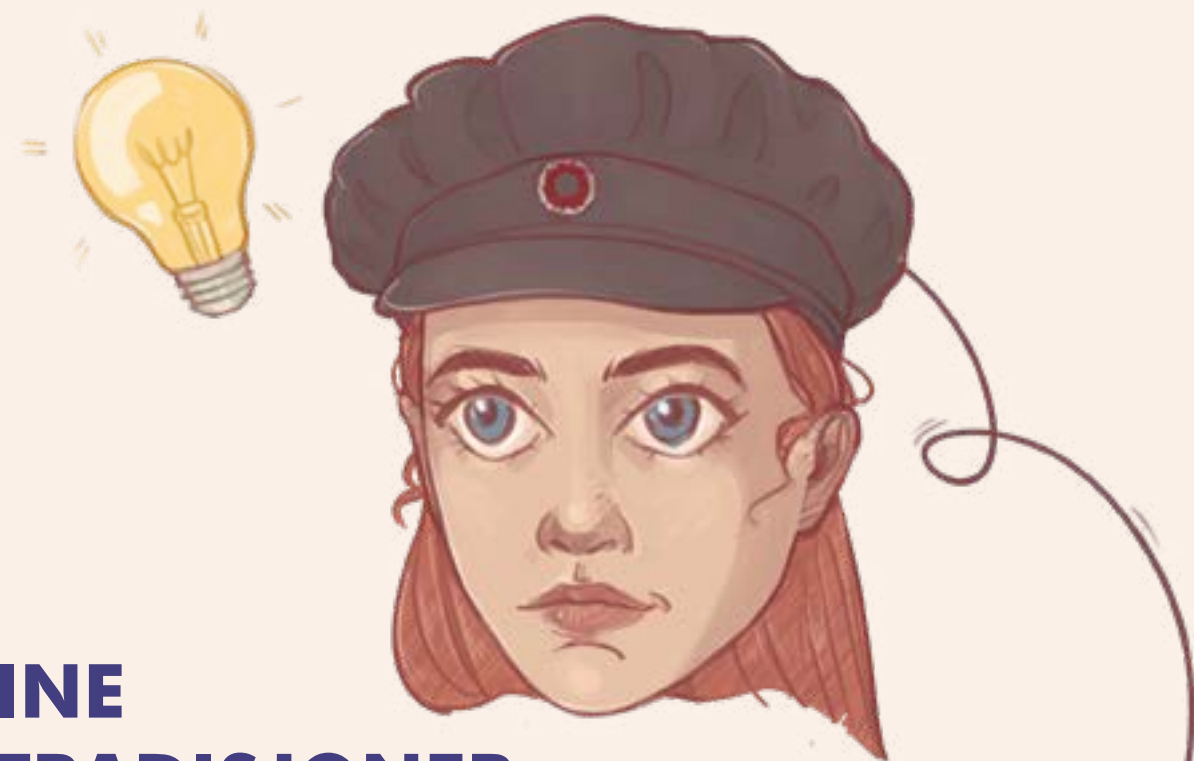
FOTO: Privat

WARNING:
NTNU-student Nikolai Molvik and other exchange students in Valparaíso were advised by their university not to take part in demonstrations, to avoid the risk of deportation.

CONFLICTING STORIES:
While abroad Frida Nygaard is outspoken about the biased news stories conveyed through social media.

LAG DINE EGNE TRADISJONER

FRIDA JERVE

Leder ved Studentersamfundet i Trondhjem

Selv om foreldrene dine hadde det bra på NTH, behøver ikke du å gjøre alt det de gjorde.

Denne høsten, slik som alle tidligere høster, kommer det opp en diskusjon rundt hvilke tradisjoner det er verdt å ta vare på. Man ser på opptakene til linjeforeningene og tenker på alle de andre tradisjonene som gjør Trondheim til den studentbyen den er. «Nu Klinger» er jo gøy å synge, men det er ikke like gøy med studenter som havner på legevakten på grunn av eddikskader. Det var mitt kull, så jeg har lov til å tulle med det.

Samfundet er intet unntak og jeg er klar over at jeg kaster stein i glasshus. Vi sitter i tradisjonens høyborg, og gjør fortsatt mange ting fordi «det er sånn vi alltid har gjort det».

Da Frode Rinnan skrev «Nu Klinger» i 1929, skrev han den til UKerevyen Cassa Rossa, ikke for at vi skulle synge den 90 år senere. Det er hans ansvar

hva han skrev og hvilke holdninger som fantes den gangen, men det er vårt ansvar at vi fortsetter å synge den.

Dette er egentlig debattert ihjel. Hvor tradisjonalister forblir tradisjonelle og kontrære forblir kontrære. Uansett hvilken side du er på kan vi enes om at tradisjoner er viktige. Det er det som er felles kultur, og det er gøy at vi alle kan de samme sangene når vi møtes.

Mitt mål er ikke å si hvilke tradisjoner vi kan og ikke kan ta vare på. Jeg vil heller oppfordre til å tørre å skape nye tradisjoner. Lag en ny dalje eller lær deg teksten til «Under domen» fra UKerevyen-17. Noen sier at man må gjøre ting tre ganger for at det skal være en tradisjon. Jeg mener heller at du bare kan kalle det det en tradisjon, så blir det det enda forttere.

Helt til sist vil jeg bare ha én ting klart: Selv om jeg sier at ting er en tradisjon fordi man kaller det en tradisjon, så gjelder ikke nødvendigvis den samme fleksibiliteten for alle deler av språket vårt. For språket vårt blir ikke noe kjønnsnøytralt bare fordi man sier det er et kjønnsnøytralt ord. Jeg ser på dere Smøregutter, Gamlekara, Broderskapet, Bergmenn, Formenn og så mange andre.

ILLUSTRASJON: Siri Frøystein

Søknadsfrist 15. januar

PhD

Er du **KREATIV, ANALYTISK** og **AMBISJØS**?

Søk PhD ved **NHH**.

Nye briller og kontaktlinser.
Vi har studentrabatt!

interoptik

Sjøhaug & Sande

Ths. Angells gt. 22, Trondheim. Tlf. 73 99 04 00

MYSTIKKEN RUNDT PARTIKKEL- FYSIKKEN

Mørk materie, antimaterie og andre science fiction-termer du ikke trodde var virkelige, viser seg likevel å eksistere ved forunderlige CERN.

TEKST: Mari Rødseth | FOTO: Jonas Halse Rygh

FORRIGE SIDE: Forskerne ved ALICE-eksperimentet jobber for å forstå gluoner og kvarker, og hvorfor de er uadskillelige.

Mange husker vel at LHC tunnelen i 2008 skulle åpne sorte hull og spise verden. CERN er betydelig mindre farlig, men langt mer spennende.

Eventyret startet i 1951 under en UNESCO-konferanse sammenkalt for utvikling av samarbeid mellom europeiske land. Forslaget ble originalt lagt frem av den franske fysikeren Louis de Broglie i 1949. Sivilingeniør Jens Vigen er bibliotekar ved CERNs egne bibliotek, og forklarer at intensjonen bak CERN var å styrke et samlet Europa etter krigen og skape et bedre forskningsmiljø for fysikere:

– Håpet var å hindre migrasjonen av talent til USA og militære institusjoner, det såkalte «brain drain».

I dag står CERN for et internasjonalt samarbeid på tvers av kontinentale grenser, med en base på grensen mellom Sveits og Frankrike. Sammen oppdager de noe av den mest grensesprengende fysikken dagens teknologi kan mestre.

Standardmodellens sorte hull

Det overordnede målet ved CERN er å finne ny fysikk som beskriver oppbygningen og funksjonen av vårt univers. Postdoktor Anders Kvellestad fra UiO forklarer at den rådende teorien er standardmodellen, som beskriver hvordan tre av fire fundamentale krefter og alle kjente elementærpartikler oppfører seg.

– For all data vi hittil har samlet passer standardmodellen svært godt, men vi vet også at det er spørsmål vi ikke får svar på av denne ene ligningen. Noe mangler.

Som eksempel forteller han at store deler av materien i universet ikke interagerer med lys, men likevel påvirker annen materie gjennom tyngdekraften. Denne materien er døpt «mørk materie» og er et av de største mysteriene i moderne partikkelfysikk. Kvellestad forteller at ingen av dagens kjente elementærpartikler passer kriteriene stilt til mørk materie, og at hva det egentlig er forblir ukjent. Det finnes utbredte teorier,

som supersymmetri, som forskes på av blant annet Kvellestad selv.

Et annet mysterium er antimaterie, ikke fordi vi ikke vet hva det er, men fordi det burde være mye mer av det enn vi observerer. Ved universets dannelse burde det ha blitt skapt like mye antimaterie som materie, men av ukjente grunner består universet likevel nesten kun av materie. Dette tilsier at det enten er uforutsette forskjeller mellom materie og antimaterie, eller at hittil uoppdagede mekanismer har tippet balansen i én retning over den andre.

– Standardmodellen kan tillate et lite overskudd av materie over antimaterie, men ikke så mye som vi observerer i dagens univers, sier Kvellestad.

Med ny fysikk menes svar på spørsmål som disse, ofte da i formen av tillegg på standardmodellens eksisterende ligning.

Protonkræsj i høye hastigheter

Ny fysikk blir funnet ved å akselerere partikler opp i svært høye hastigheter, kolliderer dem sammen og observere effekten de har på hverandre og dannelsen av nye partikler. Kvellestad anbefaler å tenke på en partikkel som et felt heller enn en rund kule for å lettere forstå konseptet. Ulike felt kan enten overføre energi til hverandre eller ikke, og slik overførsel kalles vekselvirkning. Ofte observeres kortlevde par-

tikler gjennom deres påvirkning på andre felter, heller enn direkte observasjon av partikkelen selv.

– Det å kolliderer partikler med LHC kan ansees som ekvivalenten av å ta tak i alle feltene vi har, altså alle partiklene våre, og riste dem så hardt vi kan. Så observerer vi det som skjer, forteller Kvellestad.

LHC-tunnelen er verdens største sirkulære partikkelakselerator med sin 27 kilometer lange omkrets. Her akselereres en protonstråle i hver retning opp til 99,9999991 prosent av lysets hastighet og kollideres ved de fire største detektorene. CERNs nettsider avslører at presisjonen som kreves for å kolliderer så små partikler er lik den som kreves for å kolliderer to nåler mot hverandre på ti kilometers avstand.

Det er totalt syv detektorer langs LHC-tunnelen, men kun fire av dem observerer kollisjonspunktene: ALICE, CMS, ATLAS og LHCb. Stipendiat Eli Bæverfjord Rye fra UiO jobber mye med data fra ATLAS-prosjektet, og forklarer at detektorene er enorme og pakket med ulike lag som alle detekterer forskjellige partikler, litt som en løk.

– Hvert lag registrerer partikler som alle oppfører seg forskjellig, og derfor registreres med ulike instrumenter.

Bæverfjord Rye forteller også at ATLAS og CMS er de to mest gene-

MOROFAKTA:

Veven (the World Wide Web) ble oppfunnet i 1989 av Tim Berners-Lee mens han jobbet ved CERN. Intensjonen var å gjøre automatisk informasjonsdeling mellom forskere og universiteter lettere, og resultatet var starten på en helt ny form for kommunikasjon. Veven er det informasjonsnettverket som gjør flere typer media tilgjengelige over internett.

Kilde: home.cern

CERN har en egen instagramkonto dedikert til enslige stoler, og et hvilehjem for slitne datamus.

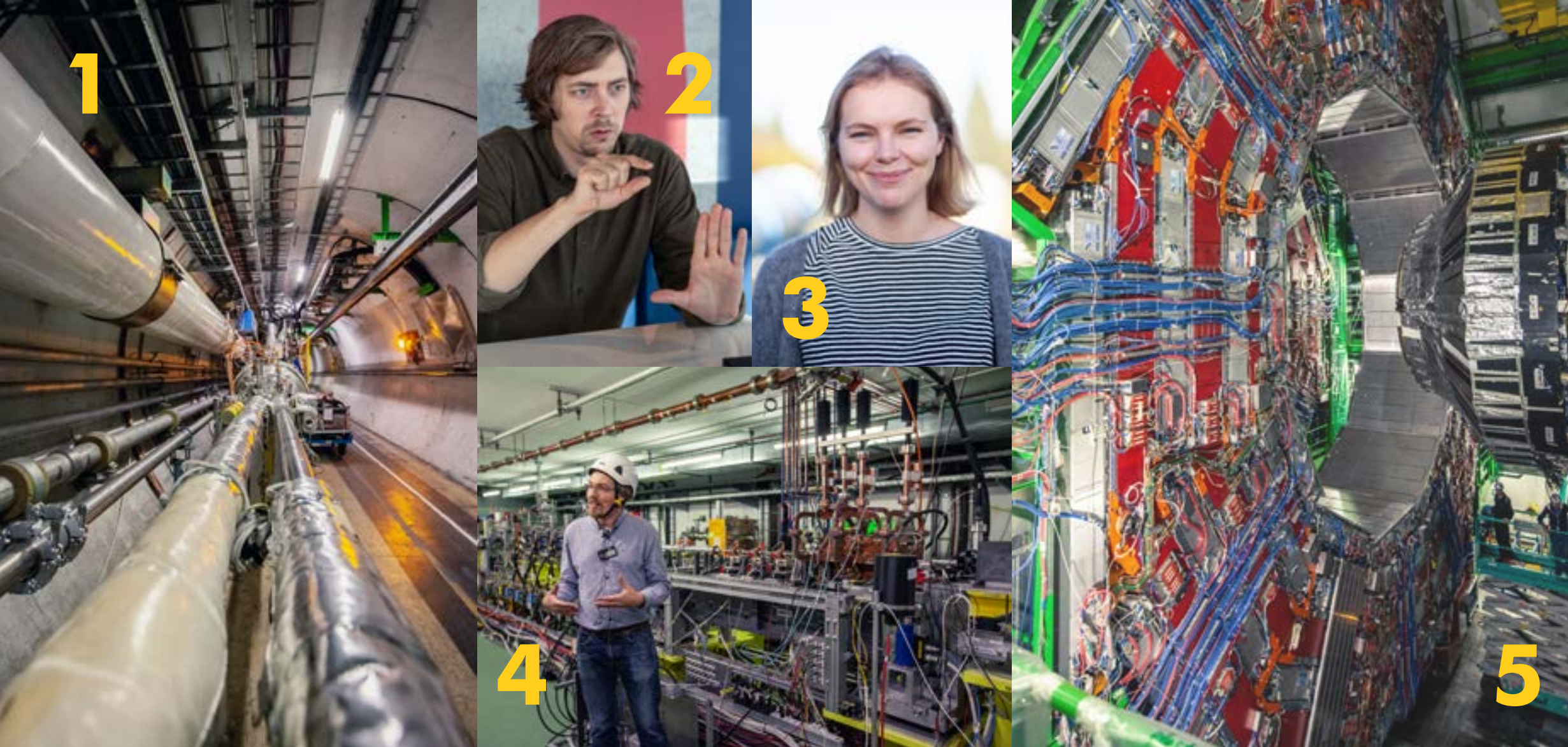
For de som har sett Engler og Demoner kom øyeskanneren etter filmen, og ikke omvendt.

Kilde: Are Raklev, UiO

Nobelprisvinnende Leon Lederman publiserte på 1990-tallet en bok han selv døpte «the Goddamn Particle» i referanse til det elusive Higgs-bosonet. Det amerikanske forlaget som publiserte boka ønsket å unngå kontroversen rundt banneord i en tittel og sensurerte den. Slik ble «the God particle» født, et navn Higgs-bosonet er kjent under selv etter oppdagelsen i 2012.

Kilde: Jens Vigen, CERN

1 LANGDRYG: Tunnelen rundt protonstrålerørret strekker seg i en 27 kilometer lang sirkel. Arbeiderne bruker små sykler og scootere som framkomstmiddel.

2 SUPERSYMMETRISK: Postdoktor Anders Kvellestad jobber med supersymmetri, en hittil ubekreftet teori som blant annet dekker beskrivelsen av mørk materie.

3 KARTLEGGING: Stipendiaten Eli Bæverfjord Rye benytter data fra ATLAS-eksperimentet til å lete etter supersymmetri. Hun håper at HL-LHC og økte datamengder skal avsløre ny fysikk.

4 STRÅLERETTET: Ved CLEAR forsøker forskere å utvikle bedre akseleratorer og strålefokuserende elementer. Håpet er å kutte kostnader for FCC eller CLiC.

5 DIGER: Om du sammenligner CMS-detektoren med arbeiderne nederst på høyre side vil du lettere forstå den enorme størrelsen på instrumentet.

relle detektorene, som leter etter alt fra Higgs boson-interaksjoner til ekstra dimensjoner og mørk materie. Strålene kolliderer midt i instrumentet og nødvendig data samles inn av instrumentene rundt. Selv om begge detektorene har samme mål, så er de designet på ulike måter og kan derfor bekrefte hverandres vitenskapelige funn. Med like vitenskapelige mål utvikles det litt litt vennskapelig konkurranse mellom eksperimentenes forskere.

– Vi er jo ikke fiender, men rivaler kanskje. Det er litt sånn førstemann til mølla opplegg, sier Bæverfjord Rye.

ALICE søker etter kvark-gluon-plasma, som høres forferdelig kompli-

sert ut, og det er det for så vidt også. Protoner, som utgjør kjernen av alle atomer sammen med nøytroner, består av kvarker holdt sammen av gluoner og fundamentale krefter. Kvarkene og gluonene, som begge er elementære partikler, er uadskillelige under andre forhold enn de som eksisterte rett etter universets opprinnelse. For å simulere slike forhold vil LHC for en viss periode kolliderer blykjerner, heller enn protoner.

Det finnes også andre eksperimentelle fasiliteter, som antimateriefabrikken, der de eksperimenterer med og på antimaterie, og CLEAR, der de utvikler strålefokuserende apparater og akseleratorer.

Oppgraderer for å løse ubesvarte spørsmål

Nå er LHC-tunnelen lukket for oppgraderinger til det som kalles High-Luminosity LHC. Det vil si at mengden kollisjoner per tidsenhet økes og da trengs det bedre maskineri langs tunnelen. Poenget er å produsere mer data slik at det kan skilles mellom statistiske usikkerheter og små signaler og variasjoner fra standardmodellen. Slik det er i dag er det tidvis vanskelig å skille mellom disse to. Målet er at HL-LHC skal være i drift i 2026.

– Det kan være det skjuler seg ny fysikk i de dataene vi allerede har samlet, men at datasettet foreløpig

ikke er stort nok til at vi klarer å skille mellom ny fysikk og statistiske fluktuasjoner, mener Bæverfjord Rye.

I framtiden er selvsagt målet å bygge en partikkelakselerator med enda høyere energi. Professor Erik Adli fra UiO forteller at for å unngå en langstrekt pause etter det neste eksperimentet, legges det også en mer langtidsrettet plan. Da er det to hovedkandidater.

På den ene siden står FCC, som er svært lik LHC, bare at den er 100 kilometer i omkrets heller enn 27, og med mulighet for å kolliderer flere ulike typer partikler. Denne krever et massivt budsjett fordi det å bygge en så stor tunnel under en eksisterende by ikke

er billig. Adli mener at det flotte med denne akseleratoren er at det tillater videre forskning på blant annet proton-proton kollisjoner ved høyere energier enn det som kan oppnås ved LHC. Den har også behov for få akseleratorenheter fordi den sirkulære strukturen tillater gjenbruk av samme enhet per runde.

På den andre siden står CLiC, en lineær partikkelakselerator med et langt lavere budsjett. Adli forteller at denne ikke har mulighet for proton-proton-interaksjoner, men heller proton-positron-interaksjoner. Denne krever også flere akseleratorenheter enn FCC fordi partiklene må akselereres til riktig hastighet gjennom en lineær struktur.

– Hadde det kun vært et spørsmål om behov hadde vi såklart valgt å bygge FCC, men dessverre må vi også ta hensyn til økonomi, sier Adli.

Som Einstein forklarte i sin tid er masse og energi på mange måter to sider av samme mynt. For å skape tyngre partikler må vi ha større mengder energi når vi slår dem sammen. Dette er en høyst nødvendig oppgradering, som må til slik at framtidens fysikere kan løse standardmodellens mysterier. **UD**

FOTO: Torstein Olav Eriksen

Unngå at maten svinner hen

I Norge kastes det årlig 385 000 tonn mat til en verdi av 22 milliarder kroner. Med små grep kan man bidra til å redusere eget svinn.

TEKST: Jesper Meisler og Ingrid Ekern | ILLUSTRASJON: Ane Morkemo

I 2017 gjennomførte Trondheim Renholdsverk en analyse av restavfallet i fem boligområder i Trondheim. 2,2 tonn restavfall ble gått nøye igjennom, og delt inn i kategoriene matsvinn, ikke-nyttbart avfall, farlig avfall og øvrig avfall. Resultatet av dette viste at hele 35 prosent av restavfallet var matavfall, hvorav $\frac{2}{3}$ kan kategoriseres som matsvinn – altså måltidsrester eller ubrukte matvarer som ender i søpla. Skall og beinrester fra kjøtt og fisk går i denne sammenhengen under kategorien ikke-nyttbart avfall, og er dermed ikke en del av matsvinnstatistikken.

– Ha en plan for innkjøp

Kommunikasjonssjef Tone P. Olden i Trondheim Renholdsverk forklarer at rest-

avfallet brennes. Dette produserer fjernvarme rundt om i hjem og på arbeidsplasser.

– Hva dette avfallet faktisk består av ser vi sjeldent, da det ikke er innom her. Det sendes rett til Statkraft for forbrenning, sier hun.

Hun forklarer at det først var gjennom analysen i 2017 de så hva som befant seg i matavfallet. Dette skapte et grunnlag for en ny avfallsplan for årene 2018-2030, hvor et sentralt mål er å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030. Det som kastes mest er måltidsrester, frukt, grønnsaker, brød og andre bakevarer. Man tenker fort at dette er matvarer som har blitt dårlige, noe som ikke alltid er tilfellet, forklarer Olden.

– Vi så også mye friske grønnsaker, og produkter som så helt fine ut, selv etter å ha ligget i søpla en stund, vært igjennom transport og til slutt havnet her på gjenvinningsstasjonen for gjennomgang. Flere av varene vi fant var heller ikke utgått på dato.

I tillegg forteller hun at så mye som $\frac{1}{3}$ av matavfallet kastes i originalemballasjen. Dette mener hun kan komme av folks rydderunder i kjøle- og kjøkkenskap, i tillegg til at mange handler varer til nedsatte priser på grunn av datomerking i butikkene.

– Det bidrar jo ikke til reduksjon av matsvinn og sparing av penger dersom man ikke har en plan for det som kjøpes, sier Olden.

FOTO: Jonas Halse Rygh

BÆREKRAFT: Espen Holm og Bente Haldorsen i Sit forteller at de har en ambisjon om å være mer miljøvennlige ved å øke produksjonen av vegetar- og veganmat.

FOTO: Lotte Vetaas

FERSK: Tone P. Olden forklarer at mye av maten som går i søpla, ikke er dårlig.

5 TIPS FOR Å REDUSERE EGET MATSVINN:

1. Frys ned rester fra middagen
2. Oppbevar maten riktig.
3. Begynner grønnsakene å bli slappe? Sleng de i en suppe eller en gryte.
4. På mange matvarer kan man trygt skjære av delene som er dårlige framfor å kaste hele råvaren.
5. Tørt brød kan bli til krutonger eller brødrasp som du kan lagre i lang tid.

FOTO: Lotte Vetaas

MATREDDER: Seyla Lecomte-Saur viser fram boksen med gratis mat som settes fram på Moholt Studentby.

Varmkomposterende ildsjeler

Trondheim har faktisk ikke hatt egen ordning for matavfall siden 1946, kan Olden opplyse om.

– Dette skyldes blant annet plassmangel i sentrum for en ekstra søppeldunk rundt omkring. Det ideelle er en løsning som ikke krever en ekstra beholder, sier hun.

Trondheim Renholdsverk har arrangert kurs i varmkompostering for privatpersoner. Noen borettslag har også begynt å kompostere matavfallet, men dette har ifølge Olden ikke alltid vært enkelt å opprettholde over tid.

– Man ser at det gjerne kreves noen ildsjeler i for eksempel et borettslag for at dette skal fungere. Dersom disse flytter så dør det ut, og det vil etterhvert bli avvirket.

Privatpersoner som varmkomposterer våtorganisk avfall kan søke om fradrag på 400 kr i året fra renovasjonsgebyret. For å få dette kreves det normalt at man har deltatt på kurs, samt ha en godkjent varmkompostbeholder og et uteareal å bruke kompostjorda på.

Dersom man bor i byen og har lite eller ingen plass for hageareal kan Bokashi kompostering være et alternativ. Det er en

lufttett bølge som krever liten plass og er luktfri. I tillegg er det lite jobb og bedre for miljøet enn tradisjonell kompostering.

Sit utnytter råvarene

Direktør for campustjenester Espen Holm i Sit sier at de har en bevissthet omkring matsvinn, og at de derfor innførte buffébetaling etter vekt for noen år siden. Dette gjør prisingen mer rettferdig, da man betaler for det man faktisk spiser selv.

– Dette har gjort at vi nesten ikke kaster mat som kan kategoriseres som svinn, sier han.

Markedsfører Bente Haldorsen i Sit sier en annen positiv effekt av innføring av vekt er at maten fra både varmmatsbuffé og salatbuffé brukes videre i supper og gryter.

– Det kastes ikke når dagen er omme, det er fordelene med buffévarianten, sier hun.

Holm forteller at «Dagens kutt»-konseptet ble utarbeidet nettopp for å redusere matsvinn.

– Gårsdagens påsmurte produkter selges neste dag til halv pris.

– Et felles ansvar

Ifølge Holm kaster Sit nesten ikke mat, men sier at de naturligvis har noe pro-

duksjonssvinn som avskjær fra salatboder eller andre råvarer. Han skryter av de faglærte kokkene som han mener utnytter råvarene i stor grad, og forteller at de er gode til å ikke kaste mat som kan brukes.

Haldorsen sier at hun tidligere i år var utplassert i en kantine hvor hun fikk tydelig beskjed om hvordan en paprika bør utnyttes.

– Jeg fikk påpakning for å ikke kutte nærme nok stilken. De er veldig nøye på at man skal bruke opp alt, sier hun.

Både Holm og Haldorsen forteller om en av deres leverandører, Verdimat, som henter overskuddsvarer hos andre grossister som for eksempel Asko. Verdimat står i dag for 3 prosent av innkjøpet til Sit, men dette skal økes til 7 prosent i løpet av 2020.

– Dette er et felles ansvar vi tar sammen med andre for å redusere matsvinn, sier Holm.

Gratis mat på Moholt

Seyla Lecomte-Saur fra Frankrike går master i «Sustainable energy use in buildings» på NTNU. Hun forteller at hun på fredager henter gratis mat fra

en matbutikk i området, for så å sette det fram til felles bruk for beboere i studentbyen. Slik kan studenter på Moholt studentby få gratis mat som ellers ville gått i søpla. Lecomte-Saur synes initiativet er flott, men skulle ønske flere butikker kunne bidra.

– Vi har spurt andre matbutikker i området også, men vi har ikke fått svar på om de har lyst til å bidra enda.

Hvordan er tilbudet til nytte for studenter?

– Det viktigste er at det reduserer forbruket! En annen fordel er at energien som blir brukt på å håndtere

avfallet blir redusert. I tillegg er det jo gratis mat, sier hun.

Lecomte-Saur kan fortelle at det er et stort miljø for å redde mat i Trondheim. De har merket en god effekt av å bruke sosiale medier til å informere om når maten kan hentes i studentbyen.

Opplysningstid det neste tiåret

Olden forteller at Trondheim Renholdsverk i fjor sendte ut et kundeblad med informasjon om matsvinn til alle husholdninger i byen. I tillegg jobber de nå med en kampanje som forhåpentligvis kommer før nyttår. Dette er en del av en

felles kampanje mot matsvinn i Midt-Norge.

– Videre vil det være viktig å drive opplysningsarbeid for å kunne sørge for reduksjon av matsvinn, sier hun.

Per i dag står husholdninger for en vesentlig del av matsvinnet, og folk bør derfor øke egen bevisstgjøring dersom man skal klare å redusere med 50 prosent innen 2030.

– Å spise opp maten er regel første steg mot å redusere eget matsvinn, oppfordrer kommunikasjonssjefen. **UD**

akademika

FAGBOKSALG

14. oktober - 10. november

opptil 90%

Behov for tannlege?

Vi er din studenttannlege og hos oss får du alltid undersøkelse til 450 kroner og 10 % rabatt på øvrig tannbehandling.

Du finner våre fire tannklinikker sentralt beliggende på Trondheim Torg, Leutenhaven, Munkegata og Sirkus Shopping.

*Kan ikke kombineres med andre tilbud og gjelder ikke tannteknikerarbeid.
*Studentbevis må medbringes.

 ORIS DENTAL

orisdental.no

450,-

GJØR BESTEMOR STOLT MED NYDELIG GJÆRBAKST

I en travel studenthverdag kan man savne både gjærbakst og jul. Hev deg over det, og kombiner begge deler i ei julekake.

TEKST: Bendik Brodshaug | FOTO: Kjartan Nyberg Håland

Novembermørket er kommet og julelysene har sneket seg inn i mange hjem. Det mange tenker på som den koseligste årstiden er rett rundt hjørnet. Da kan man bli frista til å tjuvstarte litt selv. Hva er vel da bedre enn å lage ei klassisk julekake, som kan nytes sammen med venner og familie?

Mange tenker at jula starter tidligere år for år, men julekake, det er noe man kan bake hele året. Er noen uenig, kan du nyte baksten selv. Imponer store og små med magisk gjærbakst, til tross for at det er enkelt å lage den.

TIPS:

Rosiner og sukater vil holde på fuktigheten, og gjør at julekaka holder seg lengre. Likevel bør julekaka serveres samme dag, da den ellers kan bli noe tørr. Det er også fullt mulig å legge den i fryseren, og heller ta den opp når man har lyst på noe til kaffen eller eksamenspugginga.

DU TRENGER (FOR CA. 4 HALVSMÅ JULEKAKER):

- Ca. 1 kg mel
- 200 g sukker
- 125 g smør
- 0,5 l melk
- Et par never rosiner
- 1 pakke gjær
- Et par teskjeer kardemomme
- Mange tenker at sukater også hører til i ei ekte julekake
- 1 egg til pensling

SLIK GJØR DU DET:

1. Smelt smøret og bland med melk i en litt stor bakebolle. Pass på at melka er varm nok. Er den kald, og smøret klumper seg, kan man varme opp smøret og melka sammen i en kjele til smøret løses opp.
2. Rør ut gjæren i den lunkne blandingen.
3. Ha oppi rosiner, og eventuelt sukater. For å unngå brente eller tørre rosiner kan man med fordel legge rosinene i bløtt før man bruker dem. Bare husk å tørke av vannet før de blandes inn. Hvor mye kanel, rosiner eller sukater du bruker går på smak og behag, men ristede hasselnøtter kan også være et sprøtt tillegg
4. Rør inn litt og litt mel iblandet kardemomme, til deigen begynner å slippe bollen. Deigen bør være fast, men også elastisk.
5. Legg plastfolie eller et kjøkkenhåndkle over bakebollen. La deigen heve til omtrent dobbel størrelse (fra 40 minutter til en time). For at gjæren skal virke optimalt bør deigen heve et lunt sted. Kjøkkenkroken er ofte et passe sted, men pass på trekk og åpne dører til kalde rom.
6. Del opp deigen i fire emner på kjøkkenbenken, og lag boller av dem. Bak heller flere små kaker, enn noen få altfor store. Blir de altfor store, kan de bli rå i midten.
7. Legg bollene på et stekebrett med bakepapir, og la dem etterheve ti minutter på kjøkkenbenken.
8. Pensle over med et vispet egg.
9. Sett brettet nederst inn i forvarmet ovn på omkring 200°C, og la den stå der til den er gjennomstekt (små boller trenger omkring 15 minutter). Det er også mulig å lage et julebrød ved å legge deigen i en brødforn. Etterhev og stek på samme måte.
10. Server med smør og brunost til kaffe, te, gløgg, eller en annen varm, koselig drikke.
11. Motta skryt og ros fra mormor for koselig bakst og hyggelig besøk.

NTNUI satser på erfaringsoverføring når nytt styre skal velges

Et nytt interimstyre skal sørge for bedre forhold når et nytt hovedstyre endelig velges i februar 2020.

TEKST: Isak Brønseth | FOTO: Torstein Olav Eriksen

NTNUI ble stiftet så langt tilbake som i 1910, og har drevet med flere typer idrett i over 100 år. I dag har de over 50 ulike idrettsgrupper og rundt 12 000 medlemmer totalt. Det å sitte i hovedstyret for idrettslaget innebærer derfor et stort ansvar. Da Edvard Andersen overtok som leder i februar visste han lite om hva han gikk til. Lite erfaring og mangel på kunnskap om de ulike vervene i styret gjorde det vanskeligere enn det kanskje kunne vært. Nå har han og resten av ledelsen i Norges største idrettslag satt i gang et omfattende tiltak med mål om å legge bedre til rette for det som kan bli deres neste styre.

Ønsker bedre kunnskaps-overføring

Under den ekstraordinære generalforsamlingen som ble holdt 25. september ble det valgt et helt nytt interimstyre. Poenget er å gjøre de omfattende utskiftningene mykere og skape bedre forhold

for de nye styremedlemmene til å tilegne seg viktig kunnskap og erfaring.

- Da vi begynte som styre i NTNUI skulle vi visst bedre hva vi gikk til. Nå skal vi samarbeide med dette interimstyret slik at de raskere kan føle at de er til nytte og kommer seg mer inn i hovedstyrets oppgaver, sier Andersen.

Denne prosessen skal foregå fram mot et endelig valg under en ny generalforsamling i februar 2020. Seks personer er nå valgt inn for å få en smakebit på hva vervene mer konkret innebærer. Andersen er tydelig på at dette vil være viktig for å skape kontinuitet og forutsigbarhet for idrettslaget.

- Vi vil forsøke å overføre kunnskap om selve helheten av de ulike vervene i styret i denne perioden. Selv har vi fått en enorm ydmykhet for hvor mye dette er å sette seg inn i. Det er mange forskjellige oppgaver, og vi tror at utskiftningene vil gå bedre for seg dersom man kommer inn med riktig perspektiv istedenfor å tilegne seg det etter hvert.

Inspirasjon fra andre organisasjoner

Denne konkrete ordningen er ikke forsøkt tidligere i NTNUI. Mye inspirasjon er derimot hentet fra andre foreninger og linjeforeninger for studenter i Trondheim. Andersen er glad for at også NTNUI får muligheten til å vise seg å være dyktige når det gjelder denne typen erfaringsoverføring.

- Studentorganisasjoner i Trondheim er generelt gode på dette. I NTNUI har det vært snakk om problematikken rundt utskiftninger tidligere. Akkurat nå passer dette prosjektet godt inn i NTNUI sin helhetlige strategi med tanke på langsiktighet. Vi jobber hardt for å se framover på best mulig måte og for å legge til rette for alle våre medlemmer.

Interimstyrets leder er Øystein Fruseth Christiansen, som antageligvis vil ha en ganske klar idé om hva disse oppgavene er innen valget som kommer til neste år. Med seg har han nestleder Jørgen

Salvesen, økonomiansvarlig Idun Eide Stavseng, og styremedlemmene Mats Finsås, Julie Victoria Christensen og Simon Sætre Borchgrevink.

- Styret består av ti personer som nærmest jobber fulltid. Det er en enorm innsats som legges inn. Man skal drive Norges største idrettslag, og legge til rette for undergruppene våre. Hovedoppgavene er å være der for disse gruppene i det daglige, i tillegg til å arbeide langsiktig for å bedre deres rammebetingelser.

Ingen garanti for fast verv

Det er likevel ikke sikkert at de som nå er kommet inn i interimstyret velges til å være en del av det endelige styret.

- Det vi gjør er å styrke kandidaturet til disse personene før valget. De vil få en forsmak på hvordan det er å være i styret, og en naturlig konsekvens vil dermed være at også resten av NTNUI får se hvem disse menneskene er. De har derimot ikke noen som helst form for offisielt mandat i perioden før dette valget, sier Andresen.

Ideen om et interimstyre er en del av flere betydelige fornyelser for idrettslaget, som også har fått nye lokaler i idrettsbygget ved Gløshaugen. Det er også noe av det Christiansen skal ta fatt på dersom han velges som ny NTNUI-leder.

- Det er store oppgaver og en veldig bratt læringskurve. Det er viktig at vi samarbeider tett og lærer masse av dette prosjektet. Samtidig må vi også sørge for at de nye lokalene våre driftes på en god måte, avslutter Christiansen. **UD**

UTNYTTER KUNNSKAPEN: NTNUI-leder Edvard Andersen og Interimstyre-leder Øystein Fruseth Christiansen ønsker å gi kommende hovedstyre bedre innsikt i hva som kreves av vervene.

DAHLSVÆN
en del av mestergull

Den originale NTH-ringen for sivilingeniører
og sivilarkitekter finner du hos oss.
Rask levering!

Olav Tryggvasons gate 24, Trondheim
www.gullsmeddahlsveen.no
Tlf.: 73 52 58 06

KJÆRLIGHET er mer enn forelskelse

Mange har kjent på følelsen av å være forelsket før, men det er kanskje ikke like mange som vil si at de har opplevd «ekte kjærlighet.»

TEKST: Marianne Knudsen | FOTO: Antonia Mangold

Du står i kassa på butikken nær der du bor, og du og ekspeditøren begynner begge å le av det komiske ansiktet som titter opp på dere fra en spesielt misformet potet som sklir nedover rullebåndet. På vei for å ta ut søppelet møter du en venn du ikke har sett på en stund, og dere slår av en prat. Dere begynner å prate om den gangen for et par år siden dere var på den hytta ute i skogen som ikke hadde innlagt vann eller strøm. På jobben feirer du og kollegaene en ettertraktet lønnsøkning med å utveksle klemmer og smil.

Under joggeturen på morgenen smiler du og nikker til en forbipasserende som du synes er litt søt, mens du inni deg ønsker dem en god dag. Du har kanskje vært på et par dater som ikke ble til noe mer, eller kanskje den ene daten som utviklet seg til flere og som etterhvert ble til kjærlighet. Hvordan skjedde dette? Hvordan gikk det fra et tilfeldig møte til noe mer? Hvordan føles kjærlighet og hvordan kan man vite at det er det man føler? Videre kan du lese intervjuer med studenter i parforhold.

RIKKE FOSS (24) OG ELIAS GAUSLAA (25)

1. Hva det var som gjorde at dere ble forelsket?

– Det som gjorde at vi ble forelsket i hverandre var at vi fant den andre interessant. Vi brukte mye tid i begynnelsen på ting som vi begge var individuelt opptatt av, slik som skole, politikk, dokumentarer, serier og å utforske byen vi bor i sammen.

2. Hvilke egenskaper ved den andre var det som gjorde dem spesielle?

– De egenskapene som vi begge satte pris på ved hverandre var spontanitet, musikkglede, aktivitetsglede, refleksjons-evne, å tørre å vise følelser, og en enorm evne til å vise og gi omsorg.

3. Hvordan er selve følelsen av forelskelsen/kjærligheten?

– Følelsen er ubeskrivelig. Den gir trygghet og nærhet som ikke kan sammenlignes

om man ikke har opplevd det selv. Samtidig gir den en barnslig usikkerhet.

4. Hvordan kjennes den på kroppen?

– Kroppen går inn i en slags «jeg må være den beste versjonen av meg selv» modus. Det flyr ti tusen sommerfugler i magen, hjertet slår dobbelt så fort, mens kinnene blir røde og smilet sitter løst.

5. Når går det fra uforpliktende date til ekte kjærlighet?

– Tiden bare går fordi det oppleves som dagene bare flyr forbi. Når man stopper opp og tenker så merker man at det føles riktig, sier Elias.

– Etter et par måneder, når begge foreldrepårene var hilst på og vi hadde møtt hverandres venner. Tanken var der allerede fra første dag, men det var avgjørende å se samspillet mellom kjæresten og de andre i livet som betyr mest, sier Rikke.

UBESKRIVELIG: Rikke og Elias mener at kjærlighet er en følelse som er ubeskrivelig og som ikke kan sammenlignes med mindre man har opplevd det selv.

LAGFØLELSEN: Ida og Kristofer kjenner sterkt på lagfølelsen dem imellom. Det er en følelse av at det er de to i verden. FOTO: Privat

IDA DIGNES (23) OG KRISTOFER OLAI RAVN STAVSENG (26)

1. *Hva var det som gjorde at dere ble forelsket?*

– Vi ble forelsket fordi vi var engasjerte i samme organisasjon og visste at vi hadde noenlunde likt verdigrunnlag. Vi så begge at den andre var en litt ulik type enn familiene våre, og det var spennende. Vi har også en felles lidenskap for språk og politikk

2. *Hvilke egenskaper ved den andre var det som gjorde dem spesielle?*

– Jeg synes Ida var uvanlig vakker og med et stort strålende smil. Jeg ble bergtatt av hennes evner til å påvirke andre og skape romantiske øyeblikk i hverdagen, forteller Kristofer.

– Jeg falt med en gang for Kristofer sin sexy og tiltrekkende stemme. Den rungende latteren hans som man hører på milevis avstand og som er så fin og smittende. Vi elsker at vi kan ha dype samtaler inn i de sene nattetimer, og om alt mellom himmel og jord, sier Ida.

3. *Hvordan er selve følelsen av forelskelsen/kjærligheten?*

– Vi gleder oss hele tiden til å se hverandre, selv om en av oss nettopp har vært hos den andre. Det er et umettelig savn. Det er en varme i å ha et annet menneske som man vet betyr alt for en. Det gjør livet spennende fordi man kan undres over hvordan livet blir i tiden som kommer – sammen.

4. *Hvordan kjennes den på kroppen?*

– Det kjennes rett. Det er som når du går ut av huset og føler at du har glemt noe, og når man ser hverandre skjønner man at det var den andre man manglet.

5. *Når går det fra en uforpliktende date til ekte kjærlighet?*

– Vi forstod begge at dette var kjærlighet på vår tredje date. Da vi lå i gresset ved Isdammen i Oslo. Det er vanskelig å si hva det var, men det oppstod en felles forståelse. Vi ble i lag relativt kort tid etter at vi begynte å date. Vi har fått stadfestet for oss selv flere ganger at dette var rett, ikke minst når vi så sterkt føler på lagfølelsen oss i mellom. Det er oss to i verden.

VILLE IKKE HJEM: Jonas visste han var forelsket i Oda da han hadde besøkt henne i Hamar og ikke ville dra hjem.

ODA MARIE IMINGEN SKJELLET (20) OG JONAS ØSTERHAUG ANDERSEN (21)

1. *Hva var det som gjorde at dere ble forelsket?*

– Vi møttes første gang på en veldig spontan pizzadate, men jeg skulle hjem til Hamar to dager etterpå. Han var veldig sjarmerende, og er det for så vidt fortsatt. Vi holdt kontakten og jeg skjønte jeg var forelska da han skulle besøke meg i Hamar. Jeg kunne ikke slutte å glise da jeg hentet ham på togstasjonen, forteller Oda.

– Etter første date gikk det bare oppover. Etter å ha møtt henne flere ganger ville jeg bare være med henne mer og mer. Hun fikk meg til å føle meg trygg og ønsket, forteller Jonas.

2. *Hvilke egenskaper ved den andre var det som gjorde dem spesielle?*

– Hun er smart og helt unik, på både godt og vondt. Hun er nesten flink til alt, og det er tiltrekkende, sier Jonas.
– Han er morsom og får meg til å le. Både av glede og frustrasjon, spesielt

når han surrer rundt og glemmer ting. Han er også veldig god til å lage mat, sier Oda.

3. *Hvordan er selve følelsen av forelskelsen/kjærligheten?*

– Det er vanskelig å beskrive, den er sterk og gjør meg glad. Følelsen er definitivt god. Litt som å få kose med en hundevalp - du får bare en ball med kjærlighet på deg, sier Jonas

– Det er en varm følelse, og en følelse av spenning og trygghet på samme tid. En veldig god følelse egentlig, sier Oda.

4. *Hvordan kjennes den på kroppen?*

– Det kribler inni meg og er varmt. Litt klisje, men det er sant. Det føles litt som sommerfugler i magen, spesielt når vi ser hverandre etter å ha vært borte fra hverandre en stund, forteller Jonas.

– Varm og god, som når du har drukket en kopp kakao og blir varm

i hele kroppen. Slik føles det i hvert fall for meg. Det er som om du hører hjemme, forteller Oda.

5. *Når går det fra en uforpliktende date til ekte kjærlighet?*

– Jeg kjente det mest da jeg ikke var med henne. Fokuset ble på når jeg kunne se henne neste gang. Jeg skjønte jeg var forelska da jeg satt på toget hjem til Trondheim etter å ha besøkt henne i Hamar. Jeg ville ikke hjem, jeg ville bare ha en dag til med henne.

– Det var de lange telefonsamtalene som gjorde at jeg skjønte det var noe mer. Jeg gledet meg til dem hver kveld, og dette var jo før jeg flytta til Trondheim. Etterhvert som vi fikk vært mer med hverandre ble følelsene bare sterkere. Og nå er vi her, sammen i samme by, et halvt år etter at vi ble sammen. Vi er like, om ikke mer, forelska. Det er kjærlighet.

FORELSKET: Sabina (til høyre) forelsket seg i Aline sitt smil og hennes dårlige innøvde vitser. FOTO: Privat

SABINA DAHLE JOHNSEN (20) OG ALINE RANGØY BRUNVOLL (20)

1. Hva var det som gjorde at dere ble forelsket?

– Hun fanget oppmerksomheten min fra første stund. Når hun var tilstede fanget smilet hennes og de dårlige innøvde vitsene hennes hele meg. Uten at jeg med det første tenkte noe særlig over det, ønsket jeg å være der hun var, og skøyeraktig prikking på skulderen betydde litt mer. Når hun var der, ville jeg enda litt nærmere. Hvordan kan en unngå å bli forelsket i et så herlig og fantastisk menneske? For hun er jo akkurat det. Herlig og fantastisk, forteller Sabina.

– Jeg forelsket meg i henne på avstand, siden jeg la merke til utstrålingen hennes og hvordan hun gjorde alle rundt seg glad. I tillegg er hun et stilig individ og det legger man ekstra godt merke til. Det var alltid masse lyd og

liv rundt henne, så hver gang jeg hørte henne måtte jeg snike meg til å se. Av og til reagerte jeg på noen som hørtes ut som henne. Da gjorde hjertet mitt et lite hopp, sier Aline.

2. Hvilke egenskaper ved den andre var det som gjorde dem spesielle?

– Hennes evne til å gjøre alle rundt henne glad ved enhver anledning er noe jeg ser veldig opp til. Gjenskinnet av handlingene og personligheten hennes på dem hun omgås med er helt fantastisk å iaktta. Det får meg til å ville være et bedre menneske. Vi er som alle andre enig og uenig om ting, som religion for eksempel. Jeg er kristen og hun er ateist, og vi får ofte spørsmål om hvordan det påvirker forholdet. Men i realiteten spiller det ingen rolle.

Jeg elsker måten hun ser verden på, og det gjør meg ikke noe mer usikker på mitt eget livssyn. Det gir meg heller en mulighet til å lære om kjærighet fra et annet perspektiv, forteller Sabina.

– Den gode energien hun deler med dem rundt seg, det at hun er skikkelig kul og flink med mennesker. Hun er bevisst på dem rundt seg og gjør sitt beste for å få med seg alle. Det var flaks for meg, forteller Aline.

3. Hvordan er selve følelsen av forelskelsen/kjærligheten?

– Følelsen er veldig varm og trygg, men samtidig veldig skjør. Det er noe jeg ikke nødvendigvis har følt så mye på før, ikke på den måten jeg gjør med henne iallfall. For hun er den eneste som får meg til å føle meg så bra, eller i det hele tatt bra nok. Ikke at det er grunnen til at jeg elsker Aline, men jeg klarer ikke å ikke tenke på henne. Jeg er veldig redd for å miste henne. Jeg tenker ikke på det ofte, men det er noe som ligger i underbevisstheten, og som får meg til å virkelig tenke over hvilken plass hun har. For det jeg har mest kjært, er også det jeg har mest skjørt, forteller Sabina.

– Følelsen er varm og trygg når vi er sammen. Den føles riktig og uunngåelig og den dominerer alle andre følelser. Det er vanskelig å konsentrere seg om noe annet når jeg vet at hun ikke har det bra. Hun er alltid øverst på lista mi. Det gjør vondt på en god måte hver gang vi er fra hverandre. Det er fint å tenke på at hun finnes selv om hun er langt borte, og at vi sees igjen før eller siden.

4. Hvordan kjennes den på kroppen?

– «I feel it in my fingers, I feel it in my toes», det er litt sånn. Jeg føler kjærligheten med hele meg. Hver gang jeg

ser henne etter ikke å ha sett henne på en stund føler jeg på nervøsiteten som inntar kroppen. Ikke fordi jeg er usikker på noe som helst, men fordi det alltid føles litt nytt, men familiært å ha henne i mitt nærvær, sier Sabina.

– Det eneste kroppen min vil er å være helt inntil kroppen hennes. Jeg har lyst til å ligge helt stille ved siden av henne i minst hundre år og ikke bevege meg en millimeter, forteller Aline.

5. Når går det fra en uforpliktende date til ekte kjærighet?

– Jeg visste det var kjærighet da jeg merket at underbevisstheten min søkte henne, uten at jeg bevisst gikk inn for å få oppmerksomheten hennes. Det fikk meg til å tenke, for jeg var egentlig i et annet forhold da. Jeg konfronterte henne med en problemstilling: Er det mulig å like to personer på en gang? Vi snakket om det, men jeg visste jo egentlig svaret allerede. Jeg måtte bare få det ut, fordi jeg likte jo ikke flere, jeg likte bare henne. Kanskje det var jeg som prøvde å hinte til henne at det var henne jeg likte. Jeg ville ikke innrømme dette da, men så kommer alle de reflekterte tankene i retrospekt, forteller Sabina.

– Jeg hadde hatt et par små forelskelser før, men denne gangen var det annerledes. Jeg var ikke livredd for å søke kontakt og vise at jeg var interessert, men jeg lette nok ekstra mye etter et signal om at hun likte meg tilbake. Jeg husker særlig de første gangene hun tok initiativ til klemmer, og hvor fantastisk det var å få oppmerksomhet tilbake. Det gikk ikke så veldig lang tid før vi skjønnte at det var noe seriøst. Følelsen av kjærighet har vokst konstant siden da, avslutter Aline. **UD**

ATYPIISK STUDENT

Med Greta Thunberg har aspergerdiagnosen fått stort fokus i den offentlige debatten. Tre studenter deler sine erfaringer om å ha den omdiskuterte diagnosen.

TEKST: Marthe Bjerva | FOTO: Kjartan Nyberg Håland

Asperger syndrom er en nevropsykologisk utviklingsforstyrrelse, som i Norge forekommer i rundt syv til tolv av 1000 barn. Diagnosen blir ofte sett på som en høyt fungerende form for autisme, men også innenfor aspergerdiagnosen er det store variasjoner.

For tiden er Greta Thunberg kanskje en av de mest fremtredende personene med Asperger i media. Med henne har også aspergerdiagnosen blitt debattert, både på godt og vondt. Psykiater Fred Heggen skrev til Nettavisen 17. august i år:

– Som verdens fremste klimaforkjemper kan det tvert imot være en fordel å kunne påberope seg visse lidelser, da disse i folks fantasier kan forbindes med spesielle egenskaper eller talenter. I tillegg skjermer de henne mot kritiske røster. Stakkars, hun har nok sine utfordringer.

En samlebetegnelse

Øistein Falch går årsstudium i historie, men har tidligere tatt en bachelor i journalistikk. Han ble diagnostisert med Asperger da han var 13 år gammel. Første gang Øistein leste Heggens kommentar fikk det ham til å føle seg ganske oppgitt. Han har sluttet å lese kommentarfeltene rundt Greta Thunberg, for å si det sånn.

Det å få diagnosen var ingen stor påkjenning, men forklarte også for ham mye av de problemene han hadde som barn. Ettersom Øistein er høytfungerende, og mange har blitt overrasket når han sier at han har diagnosen, har han i senere tid distansert seg mer og mer fra det at han har Aspergers. Han har dermed gått mange runder med seg selv om hva det betyr at han har den diagnosen han har.

– Skal man prate om det, eller skal man legge lokk på det? Hvis man velger å prate, kan det i verste fall kan det bli brukt mot deg. For å sverte troverdigheten din, sier han litt oppgitt.

Øistein har opplevd at diagnosen har blitt brukt mot ham, og han innrømmer at situasjonene der det skjer er litt surrealistiske.

– Man vet ikke hvordan man selv skal reagere på det med fatning, og det er veldig forskjellig hvordan de rundt reagerer. Det er mange som ikke vet hva det å ha Asperger innebærer.

Asperger er en samlebetegnelse, og det er derfor vanskelig å presisere hvor store forskjeller det finnes innenfor spekteret. Du samler mange mennesker under en beskrivelse, selv om de kan være vidt forskjellige. Alle har ulike oppfatninger om hva Asperger er.

– De kan for eksempel forbinde diagnosen med den ene ungen de vokste opp med, som igjen kan være helt forskjellig fra meg, sier han.

De sosiale situasjonene

Jonas Pedersen Vean studerer matematikk på tredje året på Gløshaugen. Jonas fikk diagnosen når han var 18 år gammel.

– Jeg visste jeg var unormal, men jeg så bare på dette som en bonus. Det er bedre å være litt rar, enn å være som alle andre, sier han.

Det å skulle være abnormal synes derimot Jonas var rart, men diagnosen gjorde ikke at han redefinerte seg selv. Han er derimot takknemlig for at han fikk vite om diagnosen når han gjorde.

Høytfungerende og lavtfungerende beskriver hvordan en med Asperger oppfattes av omverdenen. Jonas beskriver seg selv som høytfungerende. Han forklarer at man aldri ville gjettest at han har Asperger med mindre han fortalte deg det. Dette er blant annet fordi han maskerer diagnosen sin i sosiale sammenhenger. Derimot er det ikke alle sammenhenger han er komfortabel i.

– Jeg kan ikke gå på fest og late som om det er en naturlig situasjon for meg å være i. Visse omstendigheter har jeg gitt opp på. Dette kan være veldig demotiverende for noen, sier han.

Han forklarer at man i mange tilfeller blir komfortabel med å isolere seg selv. Det er komfortabelt å repetere det man har gjort tidligere. For at ikke diagnosen skal ta over det sosiale

livet må man velge å sette seg selv i ukomfortable situasjoner.

– En på autismspekteret vil ha stort utbytte av repetisjon. Det er ikke kjedelig for meg å gjøre det samme om igjen og om igjen. Det er komfortabelt, sier han.

En ond spiral

Jonas forteller hvordan han føler seg isolert og alene, men samtidig har nok med seg selv.

– Jeg tror aldri det slår feil å være direkte til en med Asperger. Det verste du kan gjøre er å bruke kroppsspråk og antydninger som er subtile, sier han.

Derimot synes Jonas at folk tenker for mye på å ta hensyn. Han mener at om man ikke blir fornærmet over manglende øyekontakt eller rart kroppsspråk så er man nesten allerede i mål. Det som er verre er å bli ekskludert. Tenke at det ikke er vits i å spørre. Det er viktig å føle at det er noen rundt seg som har lyst til å spørre uansett om man har sagt nei mange ganger. Jonas poengterer at det å være inklusiv til tross for motstand kan være veldig viktig.

– Det skumle med isolasjon er at man tenker at det er ingen som bryr seg. Dette fører til at man ikke tar kontakt. Angsten blir så stor at man ikke får til å snakke med folk.

Jonas trekker fram hvor viktig det er å tvinge seg selv til å være sosial noen ganger. Han skulle ønske at han var mer aktiv i fadderuka, selv om han foretrekker roligere sosiale settinger.

– Det som er komfortabelt er ikke nødvendigvis sunt for det som er oppi her, sier han og peker på hodet.

Jonas mener at det å snakke over nett ikke er det samme. Man kan lure seg selv med at det er ekvivalent, eller at det er tilfredsstillende nok. I den

tidsalderen vi er i nå er det mange som faller i denne fellen, enten man har Asperger eller ikke.

– Det kommer til et punkt i livet hvor man innser at man aldri kommer av flekken om man isolerer seg selv. I denne tidsalderen er det mange som tenker at det er nok å ha noen å snakke med over nett. Det er ikke bra nok. Det er flyktig.

Hos psykologen

Jonas tror det er veldig mange flere som har Asperger enn det man tror. Det er blant annet mange som ikke vet. Om man er høytfungerende nok kan man gå hele livet uten å vite at man har det.

– Det tok psykologen min syv eller åtte måneder å finne ut av at jeg hadde Asperger. Det sier litt.

Det å få en psykolog kan i seg selv kan vanskelig. Når Jonas søkte om psykolog i Trondheim i begynnelsen av oktober fikk han fem ukers ventekø, og det var med diagnosen. For noen kan den slags ventetid være livsfarlig.

– Jeg hadde nok aldri fått vite det om jeg ikke hadde gått til psykolog, presiserer han.

Brikkene som falt på plass

Jonas Langaas går andreåret på en master i historie. Han ble diagnostisert med Asperger når han var 17 år, to uker før han fylte 18. Han hadde blitt kjent med forskjellige personer som hadde diagnosen, og kjente seg igjen. Han tok dermed selv initiativ til å bli utredet. Jonas beskriver det å bli diagnostisert som noe av det mest frigjørende han har opplevd, og at mange av brikkene falt på plass.

– Selv om det ikke er noe som skal definere meg som person, så definerer det jo en del av meg, sier han.

Sårbarheten med åpenhet

Jonas har vært åpen og fortalt alle vennene sine at han har Asperger, slik at atferden hans ikke kommer som et sjokk.

– Jeg har ikke brent meg på det før, sier Jonas.

Han innrømmer derimot at han har blitt behandlet annerledes etter at folk fikk vite om det. Særlig i starten av 20-årene. I disse tilfellene har han opplevd at folk snakker til ham som om han er stakk dum.

– Når folk snakker nedlatende til folk som skiller seg litt ut, tror jeg det kommer av uvitenhet, presiserer Jonas.

Situasjonen med Greta Thunberg mener han at er av en helt annen karakter. De som sitter med makten prøver å tviholde på den. De blir så desperate at de ender opp med å gå for de verste formene for personangrep fordi de ikke har noe annet å gå etter.

Stereotypier

En myte Jonas vil at skal dø hen er at mennesker med Asperger mangler empati. Det at de med Asperger er genier er heller ikke en heldig stereotypi. Det er mange fellestrekk for de med diagnosen, men det er også mange ulikheter.

– Det er like mange former for Asperger som det er folk som har det. Til syvende og sist kan to personer med Asperger være mer forskjellige enn en person som har det og en person som ikke har det, sier Jonas.

Jonas mener at vi må se på forskjeller som en ressurs.

– Personer med Asperger er som alle andre mennesker. Man har sine styrker og sine svakheter. Vi må rett og slett bare gi hverandre en sjanse, sier han og smiler. **UD**

ISOLASJON: Jonas Pedersen Vean tror at mange med Asperger kan bli komfortable med å isolere seg.

EMPATI: Jonas Langaas mener det er en myte at de med aspergers mangler empati.

SAMLEBETEGNELSEN: Øistein Falch har gått mange runder med seg selv om hva det å ha asperger betyr for ham.

BLODIG ALVOR

Etter ungdomsår preget av kraftige magesmerter og hyppige fastlege- og legevaktbesøk, ble Maria Uldahl (27) diagnostisert med en kronisk sykdom som rammer mange kvinner.

TEKST: Maria Bye Brattbakk | FOTO: Privat

Det er en travel lørdagsmorgen på Jordbærpikene. Tvers overfor bordet på den lille, hjemmekoselige kaféen sitter 27 år gamle Maria Uldahl. Hun er pent kledd, naturlig sminket og smiler mye fra første sekund. Det er lite som røper at jenta med det blide og positive vesenet har en annerledes hverdag enn deg og meg.

Den siden av livet sitt hun har satt av tid til å dele, forteller en helt annen historie enn det smilende førsteinntrykket. En historie om hvor vondt det er å ikke bli tatt på alvor, å måtte kjempe for å bli trodd, og hvor frustrerende det er å ha en kronisk sykdom det er lite kunnskap om.

Unormalt vondt

Da Maria var hos legen med kraftige menssmerter for første gang som 14-åring, følte hun ikke at hun ble tatt på alvor. Lite visste hun om at resten av tenårene skulle preges av den følelsen, samt en lang kamp for å bli utredet. Etterhvert preget smertene henne i hverdagen, også utenom menssen.

– Jeg var stadig hos fastlegen og på legevakta fordi jeg hadde så vondt, men hver gang reiste jeg hjem uten svar. Ingen var sikre, så da ble det ikke gjort noe mer.

Én ting var hun imidlertid sikker på: Dette var for vondt til å være normalt. Hun kastet opp, kollapset av smerte og ble innimellom liggende på badegulvet

fordi det var så vondt. Likevel tar det nærmere ni år før hun får svar og riktig diagnose: Endometriose.

– Jeg var 23 år da jeg først fikk diagnosen. Det tok ganske mange år fra jeg ga beskjed om smertene, til noen henviste meg til en gynekolog.

Blandede følelser

Diagnosen ble konstatert ved en kikk-hullsoperasjon på Ullevål sykehus. Da hun våknet opp etter narkosen og fikk bekreftet at hun hadde endometriose, vekket det blandede følelser i henne.

– På den ene siden er det utrolig tøft å få beskjed om at man har en sykdom som vil prege livet ditt i stor grad. Å få vite i en alder av 23 at du kanskje ikke kan få barn, og at det ikke finnes noen god løsning eller kur ennå, er vanskelig.

Hun puster ut, rynker panna og leter etter de riktige ordene før hun fortsetter.

– Samtidig var det nesten en lettelse å få diagnosen. Det ble plutselig klarhet i ting, og man blir tatt mer på alvor med en konkret diagnose.

27-åringen forteller at de syv årene det skulle ta før hun ble tatt på alvor var tunge. Hun har følt at hun har måttet kjempe for å bli sett og for å få den utredningen hun hadde krav på og behov for.

– Det blir en veldig ekstrabelastning når man faktisk har en sykdom som krever sitt i tillegg, sier hun.

Konsekvensene av å ikke bli trodd tror hun er større enn mange tenker.

– Det gjør at man begynner å lure på om det sitter i hodet, selv om man kjenner tydelig at det ikke gjør det. Man føler seg hjelpeløs og alene, i alle fall når man ikke blir sett og hørt.

Hun poengterer at hun har møtt mange flotte mennesker i helsevesenet, men at det ofte er utilstrekkelig tid som hindrer følelsen av å motta god hjelp.

– Jeg får vondt av å tenke på at det akkurat nå kan sitte en 14 år gammel jente på et legekontor med de samme plagene som meg, uten å få hjelp.

Lært å håndtere hverdagen

Fra hun fikk diagnosen til nå, er det mye som har forandret seg i livet hennes. Hun har fullført en bachelor

Hva er endometriose?

- Endometriose er at livmorslimhinna finnes andre steder i kroppen enn bare i livmora. Det kan for eksempel være på tarmen, på blæra, på eggstokkene eller på bukhinnen. Når man får menssen, vil det blø også fra de andre stedene og det skapes en betennelsesreaksjon.
- Fordi blodet fra endometriosen, ulikt fra menstruasjonsblodet, ikke har noen måte å komme seg ut av kroppen på, irriterer det vevet. Dette fører ofte til betennelser, arrvevdannelse og sammenvoksning av de indre kjønnsorganene. Ufrivillig barnløshet er også typisk for diagnosen.
- På grunn av manglende forskning varierer anslagene på hvor mange kvinner som lever med diagnosen med alt fra 5 til 20 prosent.

Kilder: Maria Uldahl, og Aleris

◀ ÅPEN: Maria har hatt stort fokus på åpenhet rundt diagnosen, og tror det har hatt mye å si for både henne selv og hennes nærmeste.

i samfunnsernæring, blitt daglig leder i "Spis Tren Tenk" og flyttet fra hjembygda i Lillesand til storbylivet i Oslo. Smertene har derimot ikke forandret seg stort, og Maria er fortsatt mye plaget.

- Akkurat nå vil jeg kanskje si jeg er på en treer på en skala fra en til ti.
- På de verste dagene, hvor ligger du da på skalaen?*
- På ti, definitivt.

Til tross for at smertene i seg selv ikke har endret seg, poengterer hun at den psykiske helsen hennes og hvordan hun håndterer sykdommen er veldig annerledes enn tidligere.

- Det å håndtere en kronisk sykdom blir man aldri ferdig å jobbe med. Jeg brukte lang tid på å akseptere at sånn er det, og heller se på hva jeg kan prøve å gjøre ut ifra det, sier hun, før hun smiler litt forsiktig og legger til:
- Det funker mesteparten av tida, men noen dager er alt bare dritt og kjipt.

Etterlyser forskning

Selv om hun har lært seg å håndtere hverdagen bedre, frustrerer det henne å tenke på at det ikke gjøres mer for å løse gåten.

- Tallene er varierende, men det regnes med at mellom 5 og 20 prosent av den kvinnelige befolkningen sliter med endometriose i større eller mindre grad. Det er mye folk!

Hun nikker sakte, trekker pusten og påpeker at løsningen kanskje hadde vært nærmere dersom diagnosen ikke kun rammet kvinner.

- Jeg er overbevist om at dersom sykdommen også rammet menn, så hadde de funnet en løsning for lenge siden. Dessverre er det sånn at mye forskning baseres på mannlig anatomi. Kvinnespesifikke sykdommer, som endometriose, passer ikke helt inn der.

Hun etterlyser også bedre oppfølging for de som rammes av sykdommen.

- Å rammes av en kronisk sykdom som går utover hverdagen og de ulike forholdene i livet ditt i stor grad, er tøft. Jeg føler ikke at det håndteres som om det er tøft for den som mottar beskjeden. Du får diagnosen, og sendes så avgårde, som om det har vært et helt vanlig fastlegebesøk uten store konsekvenser for livet.

Du føler ikke at du fikk god nok oppfølging i forkant og etterkant av operasjonen og diagnostiseringen?

- Nei, ikke i det hele tatt. Det var vel egentlig ingen oppfølging i det hele tatt, man blir overlatt til seg selv. Det er tøft når man har mye vondt og føler seg hjelpeløs fra før.

Hun poengterer at bare det å føle seg sett og forstått hadde utgjort stor forskjell.

- Jeg skjønner at legene har mye å gjøre, og mange ønsker å hjelpe mer enn de kan, men de har ikke tid eller kapasitet. Jeg skulle ønske at de hadde

ressurser for å ta hånd om dem som har fått den vanskelige beskjeden. Et tilbud om å snakke med noen for å takle de psykiske påkjenningene ved diagnosen hadde vært viktig og betryggende for mange – inkludert meg selv.

Viktig å snakke om

Hun tror det aller første steget mot et samfunn som tar mer hensyn til kvinnehelse, er å snakke om det.

- Da jeg fikk diagnosen, hadde jeg ikke hørt om noen andre som hadde den. De siste årene har flere uttalt seg og fortalt sin historie, og det er skikkelig bra. For hvis man tier og ikke prater høyt om kvinnespesifikke sykdommer, vil ikke forskningen eller behandlingen prioriteres, sier hun.

Gjennomsnittlig tar det mellom seks og syv år å få diagnosen.

- Denne tiden kunne blitt kortet mye ned hvis vi hadde visst mer og det ble prioritert å gjøre livet lettere for disse

fem til tjue prosentene som rammes.

Har du noensinne kjent på sinne for at du fikk denne sykdommen?

- Det har vært mye frustrasjon, det har det. Mest på grunn av holdningene i helsevesenet, og mangelen på kunnskap. Jeg blir skikkelig opprørt på vegne av alle som føler de kjemper en evig kamp for å bli møtt med forståelse, sier hun, trekker pusten og fortsetter:
- Vi fortjener alle å bli møtt med både forståelse og kunnskap, og da må det mer forskning til. Så enkelt er det faktisk.

Hva har vært, eller er, den største utfordringen for deg?

- Definitivt det å prøve å leve et normalt liv med store smerter. Det krever ofte mye, mer enn mange kanskje tror.

Hun tenker seg om i noen sekunder.

- Og den dårlige samvittigheten! Det er kjipt å alltid være hun som går hjem tidlig eller avlyser fem minutter før avtalen fordi det plutselig ble ordentlig vondt. Jeg har ofte vært redd for at folk tror jeg bare er lat og heller vil ligge på sofaen.

Håper å hjelpe andre

Før kjente hun seg ofte hindret i å gjøre ting, men det tenker hun ikke så mye på lenger.

- Jeg har jobbet fram en innstilling om at jeg har noen ekstra utfordringer, men det skal ikke hindre meg i å leve og gjøre det jeg har lyst til å gjøre, sier hun og smiler litt.

På instagramkontoen sin, @uldahlernaering, har hun innimellom delt litt om kvinnehelse og sin personlige sykdomshistorie. Det er av samme grunn hun nå velger å fortelle sin historie. En historie som er personlig, men dessverre ikke unik. En historie som krever handling, så andre kan slippe å fortelle samme historie om ti år. En historie om mennesker som trenger å bli tatt på alvor.

- For meg har det hjulpet å lese om andre som har åpnet seg om det. Noen som jeg kan relatere til, som gir litt håp og forståelse. Nå håper jeg å kunne være den personen for noen andre. **UD**

FRUSTRERT: Maria forteller at diagnosen har ført til mye frustrasjon gjennom årene, men at hun håndterer smertene i hverdagen bedre enn før.

SMERTER: Maria lever med kroniske smerter, og forteller at det krever mye planlegging i hverdagen. - Hvis jeg skal gjøre noe jeg vet krever mye energi, må jeg hvile både i for- og etterkant.

Siste serie du så?
Friends

Siste film du så?
Roma

Siste sang du sang?
«St. Vincent av New York»

Instagramkontoer du anbefaler å følge?
@mari.eskerud.ernaering
@lene_elisabeth
@kirsebaerhagen

Podkast til anbefaling?
Femihelse

MARIA LUND
KROGSTAD
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Trond Johan Stavås

ODE TIL EKSKJÆRESTER

Det kan se ut til at byen er tom for bra menn. Heldigvis har jeg bra ekskjærester.

Jeg har knapt vært singel i løpet av de siste ti årene. Da føles det med andre ord veldig rart å være her igjen, helt singel og helt fri, uten en fast pulevenn en gang. De eneste jeg har ligget med de siste tre månedene er to av ekskjærestene mine, som jo er hyggelig, men ikke akkurat noe å satse på. Jeg er stuck. Hvordan gjorde man dette igjen? Jeg har rett og slett glemt hvordan man dater.

Tinder består så langt av to typer menn: De kjedelige og de kåte, der ingen av de

fatter min interesse, mens damene på tinder havner i kategoriene de dritpene eller de kjedelige. Her fatter begge kategoriene min interesse, men jeg fatter ikke deres, utenom den lille tredje kategorien: De som vil prøve ei jente for første gang. Det gidder jeg ikke, så da står vi her da. Mennene er ikke interessante og kvinnene er ikke interessert.

Det jeg tenker er viktig å huske på i alt dette er at eks-samboeren min, han var jeg absolutt ikke interessert i. Jeg syntes han var dritkjedelig, og først etter ni måneder sa jeg ja til en date,

utelukkende for å få det unnagjort. Han viste seg jo å være drømmemannen, og vi gjorde det slutt utelukkende fordi vi ville andre ting i framtiden (les: han ville ha barn). Basert på dette har jeg bestemt meg for å gi mange en sjanse selv om jeg ikke umiddelbart er interessert. Drømmekjæresten kan skjule seg bak et døllt ytre.

Dette har resultert i tre stykker jeg har addet på snap: En fyr i et åpent forhold som aldri vil møtes, en fyr som ga meg 150 kr. for et bilde av puppene mine, og en fyr som virket normal

helt til han ville at vi skulle rollespille at han var slave, mens jeg skulle være slavemesterens kone. Ikke spesielt bra statistikk der altså.

Jeg dro på en date for en måned siden. Alt i alt var det en hyggelig date, selv om vi begynte med en klem og avsluttet med et håndtrykk. Vi har ikke snakket siden. Hauger av menn har ikke kommet seg ut av Tinder heller, som for eksempel de som har åpnet med «har lest sexspalten din, trenger du noe nytt å skrive om?» Tror du virkelig jeg er så desperat etter materiale at jeg gidder utsette meg selv for å en dårlig date? Nei takk.

Har jeg rett og slett møtt alle bra menn denne byen har å tilby? Er det tomt? Jeg har opplagt brukt opp mine kretser, både jobb, skole og felles bekjente, og tinder gir lite håp, så da var det på tide å tenke nytt. Jeg meldte meg derfor på speeddating. Dette var høyst utenfor min komfortsone, men jeg tenkte at nå er det på tide med noe jeg ikke har prøvd før.

Tidlig i speeddatingen lærte jeg noe nytt om meg selv: Førsteintrykk har mye å si og et slapt håndtrykk ødelegger det. Det var overraskende mange av de femten mennene som ikke kunne å håndhilse og det reflekterte over på hele deres personlighet. Ellers var det mange som var helt ok, men fem minutter er for knapt til å skjønne om det er vits i å møtes igjen eller ikke. Det ble også merkbart at om kjemien virkelig ikke er der, så er fem minutter uutholdelig lenge.

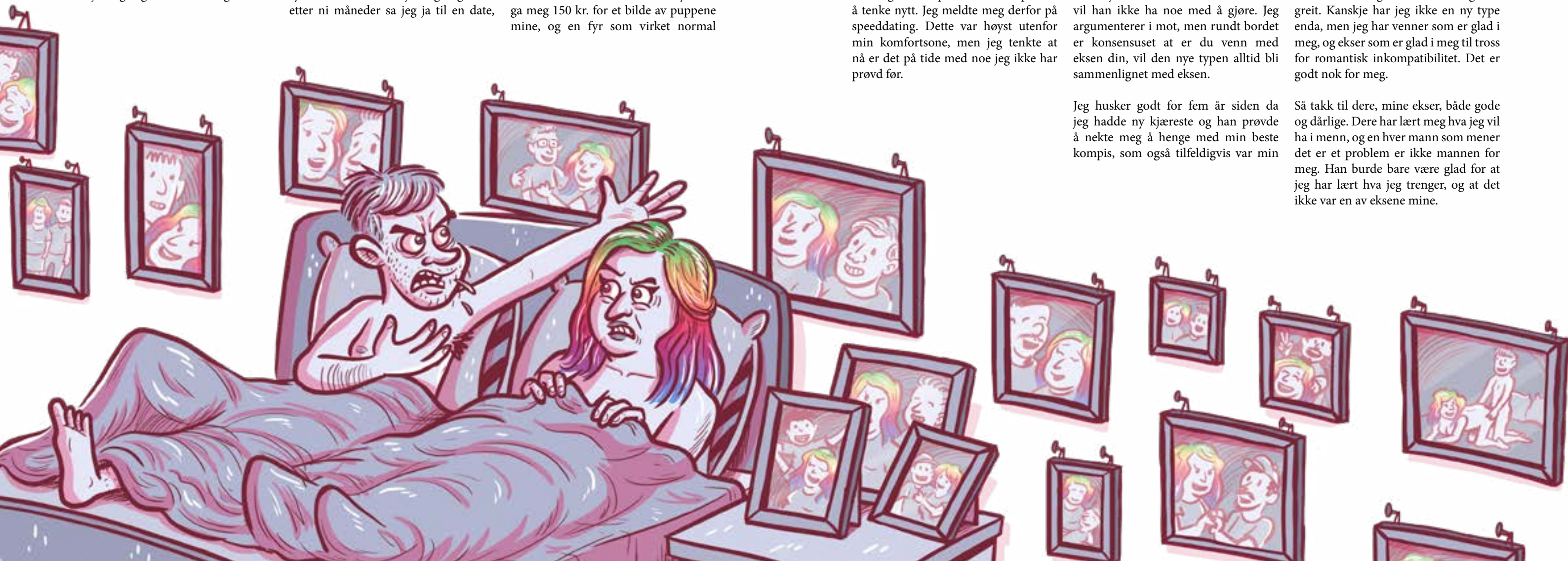
På slutten av speeddatingen ender jeg på et bord med tre av guttene. Han ene liker jeg genuint, og klarer lure meg til kontaktinfo, som ikke leder til en dritt. Han andre lurer seg til min kontaktinfo, til tross for at jeg har null interesse, og det leder så klart heller ikke videre. Den tredje derimot, begynner en lang rant om at jenter som er venn med eksen, vil han ikke ha noe med å gjøre. Jeg argumenterer i mot, men rundt bordet er konsensuset at er du venn med eksen din, vil den nye typen alltid bli sammenlignet med eksen.

Jeg husker godt for fem år siden da jeg hadde ny kjæreste og han prøvde å nekte meg å henge med min beste kompis, som også tilfeldigvis var min

eks. Det slo jeg hardt ned på, for vet du hva, funker man ikke som kjærester er det faktisk greit å være venner. Tankegangen provoserer meg, siden jeg faktisk ikke er sammen med eksen nettopp fordi vi ikke fungerte. Kanskje var eksen flott, kanskje hadde vi bra sex, kanskje hadde vi gode samtaler, men selv om ikke alt klaffa ser jeg ingen grunn til å kutte de fullstendig ut. For all del, eksene mine er bra, men vi er ikke kompatible romantisk. Det er urettferdig å være sur for at du blir sammenlignet, for så klart blir du det når jeg har bra folk i livet mitt, uavhengig av om de er ekser eller ikke. Du hadde blitt sammenlignet med bestevennen min også.

Så jeg dro hjem fra speeddating og fikk eksen min fra to år siden på besøk. Da tenkte jeg at vet du hva, jeg elsker eksene mine, og det er faen meg helt greit. Kanskje har jeg ikke en ny type enda, men jeg har venner som er glad i meg, og ekser som er glad i meg til tross for romantisk inkompatibilitet. Det er godt nok for meg.

Så takk til dere, mine ekser, både gode og dårlige. Dere har lært meg hva jeg vil ha i menn, og en hver mann som mener det er et problem er ikke mannen for meg. Han burde bare være glad for at jeg har lært hva jeg trenger, og at det ikke var en av eksene mine.

IKKE BARE HERLIG ÆRLIG

Hanne Sigbjørnsen forteller om hvordan en uheldig start på studietiden ledet henne til å bli Tegnehanne.

TEKST: Cathrine Solemslie Sæther | FOTO: Celine Bergundhaugen

Natt til 17. oktober tar Hanne Sigbjørnsen, bedre kjent for mange som Aftenpostens Tegnehanne, nattoget opp til Trondheim hvor hun skal promotere sin nye bok *Ikke tenk på meg*. Hun sover dårlig og forteller at hun nesten datt ut av sengen, men hun møter oss likevel dagen etter med et smil.

Hell i uhell

Tegnehanne begynte som en blogg i 2010, men ble etter hvert en regelmessig spalte i Aftenposten hvor Sigbjørnsen deler livsopplevelser, gjerne litt pinlige, og meninger illustrert med artige og absurde tegninger. Temaene for stripene hennes er gjerne veldig gjenkjennelige. Prokrastinering og usikkerhet er for eksempel populære gjengangere.

– Jeg begynte fordi jeg akkurat hadde flyttet til Oslo, begynt på sykepleien og jeg følte meg ikke hjemme der. Jeg hadde lest mye om studielivet og at det skulle være så sosialt, men jeg følte ikke at jeg fikk noen venner og at det kollektivet jeg bodde i ikke var så bra.

Grunnen til dette var at hun gikk glipp av fadderuka da den krasjet med en eksamen.

– Når jeg kom på skolen hadde alle hatt en uke der de allerede hadde sosialisert og formet gjenger. Det preget hele studieløpet. Jeg tenkte at jeg kanskje skulle prøve å skrive litt om det da jeg hadde veldig mange tanker. Jeg fikk meg et slags miljø på internett, en klisje, men det var det som skjedde.

Tegneserien startet som en reaksjon på en opplevelse som dessverre er vanlig for en del studenter, men det ble heldigvis en lykkelig slutt. Gjennom årene gikk hun fra å skrive ved siden av studiet, senere ved siden av jobb som sykepleier, og til slutt ble Tegnehanne fulltidsjobben hennes.

Fra blogger til forfatter

De siste årene har hun gitt ut en rekke bøker og ble i 2015 tildelt Pondus-

prisen. Nå har bokskrivningen blitt hennes hovedinntekt, og er også det hun liker best. Hun håper selv at hun kommer til å skrive flere.

– De tillater meg å være mer personlig enn i spalten i Aftenposten, som hvem som helst kan lese og har åpent kommentarfelt. Med bøker så er det de som virkelig vil lese som kjøper.

Hun forteller oss videre om hvordan det var å skrive dagboka som ligger til grunn for *Ikke tenk på meg*.

– Jeg følte livet mitt hadde stått litt stille de siste fem årene. Så begynte jeg med dagboka og da følte jeg at jeg lærte mye om hvilke tanker som preget livet mitt. At jeg egentlig var ute etter en endring, men ikke helt turte å ta steget. Jeg tenkte veldig mye på om jeg burde få barn, flytte fra byen eller slutte å drikke. Det å skrive det ned ga meg et utgangspunkt for en endring. Når du leser deg selv ta opp et problem om og om igjen så ser du et mønster.

Hun har fortsatt, som mange andre som skriver virkelighetslitteratur, valgt å kalle arbeidet sitt skjønnlitteratur.

– Jeg har kalt det skjønnlitteratur fordi jeg fiksjonaliserer en del og det er såpass overdrevet at jeg ikke vil kalle det en biografi. Selvfølgelig er karakterene i boka folk jeg kjenner og meg selv, så det er jo basert på virkeligheten.

Ikke redd for å være personlig

I boka er Sigbjørnsen svært personlig, og er ikke redd for vise de litt vanskelige sidene mange liker å holde for seg selv. Hun legger for eksempel ikke skjul på at hun kan bli veldig usikker eller sjalu på andre tegneserieskapere, og forteller at det å være personlig og åpen er blitt veldig normalt for henne etter mange år med tegneserien. Åpenhet går igjen tilbake til hennes tid som student.

– Det kom jo fra et veldig sårbart sted da jeg var student. Da var det veldig naturlig å være så ærlig, og siden

HANNE SIGBJØRNSEN

Aktuell med
tegneserieboken *Ikke tenk på meg* basert på en dagbok hun skrev fra sommeren til nyttår 2018.

Hvilken kjendis kunne du tenke deg å bo i kollektiv med?

– Det må være noen som er avslappet. Jeg tipper kanskje Maria Stavang.

Guilty pleasure?

– Når jeg er hjemme alene pleier jeg å lage vaffelrøre og bare spise det.

Din største kulturopplevelse?

– Det er vanskelig å rangere ting som best eller dårlig, alt eksisterer på et spektrum. Jeg så Arcade Fire en gang som et band jeg har fulgt siden jeg var ungdom.

Er du redd for å dø?

– Ikke mer enn andre, jeg har ikke dødsangst sånn til vanlig. Jeg er veldig redd for å få en sykdom som er dødelig, men jeg er ikke redd for å fly for eksempel.

Ditt råd til studenter?

– Det jeg gjorde feil var å ikke være med på fadderuka. Det er så viktig å bare bli med på det. Og så sanne kjedelige ting som å være disiplinert.

◀ I TRONDHEIM: Sigbjørnsen virker opplagt og blid til tross for søvnløs reise med nattoget til Trondheim for å snakke om boka sin på Litteraturhuset.

har jeg bare fortsatt med det. Nå føles det helt naturlig. Jeg har bygd opp en toleranse for ting andre synes er for personlig til å dele.

Hun forteller at det fortsatt er litt skummelt, men samtidig tenker hun at dersom man mener det er en sannhet i det man sier så vil andre også mene det.

– Jeg tror at hvis du går nok i dybden på en person så er alle ganske like på bunnen. Selv om jeg kan tenke at mine opplevelser kanskje bare er relevant for andre kvinner på 29 år, så kan jo alle kjenne seg igjen i følelser som misunnelse eller usikkerhet.

Sitt ansvar bevisst

I spaltene i Aftenposten har Sigbjørnsen heller ikke vært redd for å uttrykke meningene sine. Hun følte delvis et ansvar gitt mediet, men også fordi det gir et avbrekk fra fokuset på hennes liv. Hun har klare tanker om ting som skjer i samfunnet og har blant annet kommentert på influensere, klimadebatten og norsk politikk. Selv om alt er presentert veldig humoristisk og med morsomme tegneserier tar hun fortsatt ansvaret for plattformen sin seriøst.

– Jeg legger veldig vekt på det. Jeg tenker over det jeg sier og hvordan det vil påvirke folk. Jeg synes at mange ikke

tar det på alvor, spesielt med tanke på reklame og sånne ting.

Det er nesten ti år siden Sigbjørnsen begynte med Tegnehanne og hun kjenner på at hun har utviklet seg siden den tid.

– Jeg føler at jeg har forandret meg som person, skribent og tegner. Humor endrer seg ofte kulturelt, og samfunnet endrer seg. Ting jeg skrev for ti år siden ville jeg aldri skrevet i dag.

Hun nevner for eksempel at hun i dag aldri ville skrevet om at hun ikke likte at folk ammet offentlig, men da hun skrev det fikk hun ingen klager. Dette får oss inn på temaet politisk korrekthet.

– Det er så vanskelig. Jeg synes det er bra at vi er mer bevisst på hva vi sier og hvordan det påvirker andre. Jeg er ikke helt enig i at det har gått for langt, for jeg tror vi er nødt til å overkorrigere litt med politisk korrekthet for å finne en slags balanse.

Sigbjørnsen forteller videre at hun ser tegneserieformatet som en spesielt effektiv formidlingskanal i dagens samfunn.

– Med én gang folk ser en lang tekstblokk så er det ofte de ikke leser det, men når de ser masse tøysete tegninger så kan det kanskje lures inn et budskap.

Ikke bare «herlig ærlig»

Tegneserien til Sigbjørnsen er ikke gnien på tøysete tegninger, men vi lurar på hva hun ideelt sett vil formidle med Tegnehanne.

– At det er greit å bare være deg selv. Det høres ut som en klisjé, men alle har jo gode og dårlige sider.

Hun vil ikke bare vise de morsomme dårlige sidene. Hun vil også vise de sidene folk flest helst ikke vil snakke om.

– Jeg prøver å ikke bare framstille de sidene som er «herlig ærlig». Ikke bare ting som «tok på meg genseren feil vei i dag jeg», men heller ting som «jeg er sykt misunnelig på en annen serieskaper i bransjen». Det er følelser alle har, men ingen sier det høyt.

På spørsmål om hva som skiller henne fra andre tegneserieskapere nevner hun det sterke selvbiografiske aspektet, i tillegg til formatet og stilen. Det at hun er så åpen og personlig, og samtidig svært morsom, spesielt i tegningene hennes, ser ut til å være en vinnende kombinasjon. Det virker slettes ikke usannsynlig at hun blir husket slik hun ønsker.

– Jeg håper at folk husker meg for å være ærlig og ekte. **ud**

— Det rister i hele kroppen når jeg tygger bruschetta

Mye fløte og lite krydder i Ni Musers lunsjbuffé.

TEKST OG FOTO: Piffi og Gastromat

Det kulinariske Norges to muntergjøker, Piffi og Gastromat, er igjen på gamle tomter. Forrige gang de to besøkte Ni Muser pissa de olje etter en drøy brødbuffé. Denne gangen er det lunsjbuffé som står på plakaten. To typer suppe, couscous, omelett, salat og brød er noe av det de to har muligheten til å sette sine godt vante tenner i.

En lang laban

Gastromat snubler i et par gästaver idet han brøyter seg inn gjennom horden av fossiler i døra. En 50-åring ikledd høyhalset genser og nikotin-fargede hornbriller studerer ham med kjennermine. Den lange labanen vet nok at han har støtt på et medlem av Trondheims kulturelite.

Tomatsuppa smaker av tomatpuré og grovhakkete tomater på boks.

– Jeg lager bedre tomatuppe selv, konstaterer Piffi.

Stedets kokk har åpenbart aldri tatt ordet hvitløk eller chili i sin kulinariske munn. Fraværet av krydderier er ikke like kritisk i omeletten og blomkålsuppa.

– Blomkålsuppa er ordentlig god og kremet, med et hint av jordskokk, roper Gastromat for å bekjempe lokalets dårlige akustikk.

Luftig focaccia

Gastromats andre tallerken ser ut som en vrakplass for brød, der gjærbaksten ligger hulter til bulter. En bit luftig og oljete focaccia fylles til randen med aioli. Piffi foretrekker butikkerskt smør på bruschettaen.

– Det rister i hele kroppen når jeg tygger bruschetta, sier en tydelig traumatisert Piffi.

Men Gastromat hører ikke. Han betrakter kunsten på veggene med kjennermine.

CAFÉ NI MUSER

Bispegata 9

VI SPISTE:
Suppe, omelett, couscous, salat og brød

PRIS:
155 kroner

TIDSPUNKT:
Hver dag kl. 11-14

STUDENTRABATT:
Nei

HVEM PASSER DET FOR:
Deg som ikke liker dill og dall

INSIDERTIPS:
Ta på deg hørselvern hvis du vil arbeide uforstyrret

UTVALG:

MAT FOR PENGENE:

SERVICE:

MILJØ:

TOTALOPPLEVELSE:

SNIKER INN BUDSKAP: Sigbjørnsen mener tegneserieformen med sine tøysete tegninger er perfekt for dagens publikum, og for å lure inn noen budskap.

FARVEL TIL COCKTAIL-JOHAN OG GJENGEN

I høst ble det klart: Etter 40 år med rock, motorsag og vondt brennevin legger Vazelina Bilopphøggers arbeidshanskene på hylla.

GEIR
BERGERSEN HUSE
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Astrid Bøhler

Det er lett å undervurdere Vazelina som et tulleband som spiller coverlåter og slenger på gubbete, norskspråklige humortekster. Gutta virker ikke fryktelig opptatt av å bli tatt mer seriøst enn som så, men det er å undervurdere dem.

Vazelina ble til på Gjøvik i romjula 1979, da Eldar Vågan var på fest i bryggerhuset (eller var det garasjen) til

Arnulf «Cocktail-Johan» Paulsen, best kjent som «Høggern». De skulle bare spille noen Buddy Holly-låter, men i løpet av året som fulgte hadde de gitt ut LP og solgt seg til albumtoppen i Norge. På andreplata *Slitin i Knea* (1981) kom den klassiske besetninga på plass, med Eldar og «Høggern» på henholdsvis gitar og trommer, Viggo Sandvik på vokal, Rune Endal på bass og Jan Einar «Hot» Johnsen på litt av hvert. De neste årene ga de ut noen av de beste platene som er å oppdrive på norsk.

Hvem som helst kan skrive en sang med tre akkorder, men ikke alle klarer å skrive en bra en. Eldar har

skrevet mange. Vazelina har ikke bare coverlåter, flere av deres beste låter er originale, som gruppas kanskje største hit, «Surfbrett» (*Musikk tel arbe'*, 1986). Musikken virker kanskje enkel, men de færreste får det til å svinge som dem. Vazelina har en egen evne til å skjønne hva som gjør at en låt funker.

Trauste trendsettere

Vazelina har gjort karriere av å gjøre det traurige kult. Før kunne du prate dialekta di hjemme, men ikke offentlig. På barneplatene til Prøysen er det ikke mye hedmarking å spore. Fra midten av 1970-tallet kom dialektene inn i norsk musikk. Få, om

noen, gjorde så mye for totning som Vazelina. Ikke bare totning, Vazelina bidro til å gjøre innlandsdialekter til en identitet å være stolt av.

Tekstene er mer enn humor. Hovedpersonene i låtene er ofte trauste gubber uten utdanning og kjærlighet, med kredittgjeld og skrumplever. Vazelina synger om dem tida er i ferd med å løpe fra, og de gjør det med humor, men også respekt. Når man ser tilbake er det rart å tenke på at Vazelina var en del av en internasjonal trend. Filmer som *Grease* og rockabilly-band som Stray Cats ledet en 1950-talls-renaissance. 1970- og 1980-tallets

punkete rockabilly stagnerte fort, men Totens helter fortsatte å forbedre formelen, med innslag av swing, jazz, soul og 1960-tallspop.

Førti år og ferdig

Bandet ble ikke det samme igjen etter at Rune slutta i 1990, selv om han hadde gjort lite ut av seg. De neste tiårene gikk lufta gradvis ut av vinballongen. Det ble lenger mellom de beste låtene, noen sanger låt mer som dansband enn 1950-tallsrock, og de lagde en merkelig julekalender på TV 2. I 2006 slutta Viggo, og ble erstatta av Kjetil Fosseid. Kjetil er god,

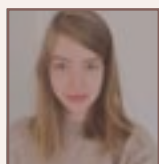
men ingen kunne nådd Viggo høyere enn til gummistøvle.

For meg passerte Vazelina «toppen ta væla» for en del år siden, men det er vemodig at det er over. Jeg håper de kommer til Trondheim en siste gang. I kveld fyller jeg et Norgesglass med Gammel Opland og setter på *Fem fyrer med ved*.

Nysgjerrig? Søk opp albumene *Blå lys* eller *Fem fyrer med ved*, eventuelt Spotify-lista «This Is Vazelina Bilopphøggers».

FORTVILELSE, SINNE OG ANGREP MOT METOO-KAMPANJEN

EMILIE PORTÅS
ANDERSSSEN
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Siri Frøystein

Haddy Njies nye bok preges av et overveldende sinne og til tider trivialisering av varslene mot Giske.

Jeg har alltid ment at det er viktig å se en sak fra begge sider. Med dette i bakhodet valgte jeg å lese den nye boken til Njie for å se hvordan Giske-saken ble opplevd fra deres side. Haddy Njie er kona til Trond Giske, og kjent som journalist, TV-personlighet og sanger. I hennes nye bok *Dagbok. 13. desember - 13. februar* får leserne et innblikk i hvordan det var å stå midt i Giske-saken de to første månedene etter varslingsene om seksuell trakassering.

Gjennom boka blir man vitne til hvordan den lille familien og deres omgangskrets blir påvirket av håndteringen av saken. Spesielt vanskelig er det å forholde seg til media, hvor journalistene får tak i og publiserer varslene så fort de kommer

fram. Dette oppleves av paret som et angrep mot Giske, og Njie gir et bilde av et urettferdig og påtrengende medie-Norge. I tillegg får vi innblikk i hvor tungt Giske faktisk tar sakene som kommer opp mot ham, til den grad at han blir fysisk dårlig og må be om sykemelding. Dette er en tydelig subjektiv beskrivelse av Trond Giske, noe som jo er å forvente fra hans aller nærmeste. Det er til tider vondt å lese om hvor hardt det går utover familien.

Det er likevel provoserende å lese hennes tanker og meninger om varslene og metoo-kampanjen, som stod i sterkt fokus da denne saken var på sitt verste. Flere ganger skriver hun lange avsnitt om hvordan varslerne ødelegger livet til Giske, og at dette bare blir gjort for å styrke en politisk

maktkamp innad i partiet. Det virker som hun aldri vurderer hvor vanskelig det har vært for varslerne å være i denne situasjonen. Det virker også som hun ikke ser den makten Giske har som politiker og stortingsrepresentant. Han blir ofte beskrevet som en uskyldig og naiv unggutt som bare liker å være på fest, uten å se konsekvensene av det han gjør. Selv når han tar på seg ansvaret for Tromsø-saken blir han kun beskrevet som et offer for urettferdig maktpill, aldri som noen som har bedrevet seksuell trakassering.

Njie avskriver egentlig hele metoo-kampanjen, og hevder at kvinners fortellinger om seksuell trakassering på arbeidsplassen kun er en avledningsmanøver for viktigere saker om kvinners undertrykkelse. Enda

verre er det at Giske-varslene i boka utelukkende blir sett på som løgn. Dette er også problematisk når man tar høyde for Njies egen maktposisjon i det norske samfunnet. Som en kjent NRK-personlighet har Njie mye innflytelse i lille Norge. Når hun kommer med så sterke påstander om at varslerne lyver, vil dette nå ut til store deler av befolkningen. En av grunnene til at mange kvinner ikke tør å fortelle om seksuell trakassering er nettopp fordi de er redde for å bli kalt løgnere. Det er et inntrykk denne boka og denne publisiteten er med på å forsterke.

Stemmen i boka er ofte preget av et overveldende sinne, noe som til tider kan bli ubehagelig for leseren. Spesielt sinnet hennes mot partileder Jonas Gahr Støre føles ekstremt når hun avslutter et kapittel med et ønske om å påføre ham den samme smerten som hun mener hennes familie går gjennom:

«Tilgir du meg at jeg en mørk natt vurderte å dikte opp en hånd på rumpa den kvelden du og kona di var hos oss på middag. Tilgir du meg at jeg et øyeblikk gledet meg til å utbrodere løgnen og se deg i øynene når du falt.»

Igjen kommer det fram at hun mener at alle varslene er løgn, og det føles som om hun mener at varslerne følte en skadefryd over å si ifra om deres opplevelser med seksuell trakassering. Dette tar bort hvor viktig det er at kvinner har turt å begynne å stå fram og fortelle om urettferdige og nedverdiggende handlinger mot dem.

Alt i alt forstår jeg hvor boka kommer fra, og jeg ser at det er viktig å kunne se begge sidene av denne saken. Likevel sitter jeg igjen med en dårlig følelse, hvor maktposisjonen til Njie legger en tung byrde på varslerne i hennes subjektive bok om saken.

DERFOR MÅTTE ANMELDEREN SPISE BRENT SANDWICHBAGUETTER

«El Camino», leverer mørke og spenning i kjent «Breaking bad»-stil.

EL CAMINO
Vince Gilligan

TEKST: STEFAN KALISKI
FOTO: BEN ROTHSTEIN

Seks år etter at «Breaking bad» gikk av lufta med et brak av en finale er det duket for en helaftens spillefilm. Hvorfor, går det an å spørre seg. Var ikke slutten der Walter White tar kvelden og en traumatisert Jesse Pinkman bryter ut fra livet i fangehullet god nok?

«El Camino» starter der serien sluttet. Her følger seerne Jesse Pinkmans (Aaron Paul) heseblesende flukt. Den unge mannen lider åpenbart av posttraumatisk stress etter livet i fangehullet. Han går til angrep på vinduspersienner og vifter vilt omkring seg med store pistoler. Det hele blir ikke stort bedre av at politiet

hele tiden puster ham i nakken. Det blir en intens og oppslukende historie. Så fengslende at anmelderen helt glemmer sandwichbaguettene han har stående i ovnen.

Jaja, han får klare seg med kremerte baguetter i kveld. Handlingen i «El Camino» er mørk og dyster, og har på ingen måte beveget seg mot den mer lette tonen vi finner i spin-off-serien «Better call Saul». Men kameraføringen er beslektet. Vi ser ultranærbilder av smådetaljer eller karakterene sett fra ekstremt fugleperspektiv. Filmen flyter også over av snodig scenografi, eksempelvis det at en av filmens råtasser har salt og pepperbøsser designet som håndgranater.

Historien veksler elegant mellom fortid og nåtid, noe som rettferdiggjør gjensyn

med flere av karakterene som døde i løpet av serien. Blant annet dukker Walter White (Bryan Cranston) opp i noen mindre sekvenser. Også Badger (Matt Jones) og Skinny Pete (Charles Baker) er med. Sistnevnte sees for første gang uten lue. Rollen som den den følsomme Jesse Pinkman gestaltes som alltid strålende av Aaron Paul. Han gjør savnet etter en framtrédende Walter White ikke-eksisterende.

Spørsmålet som står igjen er om det var noe poeng i å lage en «Breaking Bad»-film. «El Camino» er utvilsomt en gavepakke til «Breaking bad» entusiaster. Den framstår mer som en dobbelepisode av serien, enn en spillefilm, noe som gjør at målet til filmen utvilsomt er nådd.

VAKKER OG VOLDELIG POLSK VILLMARK

Før plogen din over de dodes knokler flyter godt, og mellom de vakre formuleringene vokser det fram en bok som vil noe.

FØR PLOGEN DIN OVER DE DØDES KNOKLER
Olga Tokarczuk - Gyl dendal

TEKST: GEIR BERGERSEN HUSE
FOTO: GYLDENDAL

Olga Tokarczuk fikk nylig nobelprisen i litteratur for 2018. *Før plogen din over de dodes knokler* (2009) har nylig blitt tilgjengelig på norsk. Romanen er velskrevet, engasjerende og eventyraktig.

I boka møter vi en voksen dame som bor i en liten bygd i Polen, nær grensa til Tsjekkia. Bygda er et feriested, med kun tre fastboende. I åpninga kommer jeg-personen og en nabo over liket av den tredje naboen, en sadistisk krypskytter som har blitt kvalt av et rådyrbein. Utenfor vinduet står de andre rådyrene og ser på. Politiet blir involvert, og kriminaldramaet er i gang.

Tokarczucs språk fascinerer og setter i gang fantasien. Julie Wiedlocha har gjort en god oversettelse, som flyter godt og føles naturlig. Tokarczucs formuleringer er særegne nok til å holde på oppmerksomheten, men det er lettlest og konkret nok til at det ikke står i veien for fortellinga. Tokarczuk har også gitt ut poesi; i *Før plogen din over de dodes knokler* kan man knapt lese mer enn noen sider uten å snuble over en setning som er så god, vakker eller oppsiktsvekkende at du må stoppe opp. Det er poetiske vidundere,

skarpe observasjoner og filosofiske betraktninger i fleng.

Før plogen din over de dodes knokler går for å være en av Tokarczucs mer letteste bøker, og inneholder både thriller-spenning og fantastiske elementer. Det er dermed ikke sagt at dette er en ren spenningsroman. Det er overnaturlige elementer, men ikke fantasy. Spennende, men ikke krim. Handlingsforløpet danner et bakteppe der jeg-personen får dvele, eller forbanne seg, over hvordan vi behandler naturen rundt oss. Slik hun ser det er jakt drap, og hun oppfatter naboens dødsfall som en rettferdig hevn fra naturens side.

I motsetning til mye god samtids-litteratur stikker *Før plogen din over de dodes knokler* seg ut som en roman som vil at leseren skal ta et moralsk standpunkt. Det er ikke overraskende fra Tokarczuk, som er vegetarianer, feminist, og en skarp kritiker av Polens nasjonalistiske regjering. Dette virker allikevel ikke som propaganda eller et politisk kampskrift. I 2019 er naturen et naturlig tema i kunsten, og ført i pennen av Tokarczuk framstår det som nødvendig.

Svenska Akademien, som deler ut Nobels litteraturpris, skal berømmes for at de setter fokus på litteratur med elementer av det ikke-realistiske, som 2017-vinneren Kazuo Ishiguro. For, som hovedpersonen i *Før plogen din over de dodes knokler* sier, i en William Blake-referanse: «alt vi er i stand til å forestille oss, er en form for sannhet.»

MUSIKALSKE BARER I BARTEBYEN

UKA er over, men frykt ikke. Det finnes kulturelle kroker spredt over hele byen som dekker de aller fleste behov.

TEKST: Adrian Ulleland og Kasper Galta | FOTO: Kristian Storehaug

CIRKUS: Kjent for portretter av flere musikalske ikoner på veggen.

Nå som UKA går mot slutten har vi påtatt oss ansvaret å kartlegge musikkscenen her i byen, slik at de musikalske opplevelsene kan fortsette i det uendelige. Hvor drar man egentlig for «god» musikk? Vi kjenner alle til steder som Downtown, Heidis og Samfundet, men det finnes et hav av andre alternativer.

Det kan ofte oppfattes skremmende eller ubehagelig å bevege seg bort fra det trygge og normale, men å oppsøke noen av disse barene kan anbefales. Om det så er en helt alminnelig tirsdag som du vil krydre opp, eller om du vil ta deg en tur ut og møte nye mennesker. Er du en vaskeekte byrotte kan bar-til-bar være en idé

Lokal

Vi trasker gatelangs en sen mandagskveld. Planen er å besøke et knippe barer, men den blir lagt på is i sekundet vi trer inn på Lokal Bar. Petters Jazzjam trollbinder oss, og vi føler at vi plutselig befinner oss i New Orleans' gater. Dette er et konsept som finner sted én gang i måneden og samler musikkelskere i alle aldre. Har du mulighet til å få med deg dette, anbefales det på det sterkeste. Det arrangeres også musikkbingo annenhver onsdag, som arrangøren selv beskriver som «musikk fra de siste fire tiår». På Lokal Bar er det altså ikke manko på musikkrelaterte aktiviteter og opplevelser.

ANTIKVARIATET: Et fint sted å nyte noe godt å drikke i gode venners lag.

Før vi prøver å kartlegge musikken som spilles på Lokal er det nødvendig å presisere at dette er et tredelt utested. Lokal består av en cocktailbar, en intimscene og en klubb i kjelleren. Dette gjør at du kan oppleve tre forskjellige lydbilder med kort gangavstand.

Cocktailbaren har et klart konsept rundt musikken de spiller. Det går utelukkende i 90-talls RnB, hiphop og lekne rytmer. Med god atmosfære og drinker er denne siden en sikker vinner, uavhengig om du drar ut med venner eller på date. På den andre siden finner vi et mer variert spekter av musikk og det er betjeningen som setter stemningen. Her får du alt fra myk jazz til hardrock. Det er også åpent for ønsker dersom betjeningen er i godt humør. Etter noen enheter i første etasje, er du antageligvis i form til å bevege deg videre til den mystiske klubben. Her spilles det elektronika presentert av drevne djer og dansegulvet fylles av danseglade unge voksne.

Antikvariatet

I døra på Antikvariatet blir vi møtt av en ildsjel som i mange år har viet livet sitt til å gi noe tilbake til samfunnet gjennom musikk og kulturelle opplevelser. Selv beskriver daglig leder, Carsten Tourrenc, Antikvariatet som Trondheims potet. Målet har vært å by på alt av musikalske opplevelser, både når det kommer til sjanger og nivå. Denne kulturelle perlen byr på konserter opp til fire dager i uka, onsdag til søndag, og er med det den hyppigst brukte konsertarenaen i byen.

Klientellet er ekstremt varierende på Antikvariatet, noe som også er ambisjonen. De vil ikke ha én spesiell type mennesker som gjester, Antikvariatet er for alle. Dette fører til at du kan kombinere god musikk med gode historier fra folk du ellers ikke ville møtt.

Hver søndag er det åpen scene, noe som åpner døren inn i den musikalske verden. Ambisjonen her er å ha en arena der hobbymusikere kan vise seg fram, i trygge og hyggelige omgivelser. Alt av konserter foregår i bokklubben

som er både vakker og utrolig koselig – ideelt for den utrente entertainer.

Den Gode Nabo

Når du går ned den smale trappen og inn den nesten skjulte døren til Den Gode Naboen er det som du går inn en tidsmaskin. Den populære baren ved Nidelva tar deg med til noe distansert fra det moderne. Fra det skjeve gulvet til alle skattene som henger i taket og på veggene, er det som om tiden har stoppet og ingenting har endret seg på mange år. Med sin trivelige og varme atmosfære og sitt snakkevennlige lydnivå, er denne baren perfekt om du vil kose deg sammen med gjengen og ta et par øl.

Musikkmessig er det et sted som både gir deg de gamle slagerne fra the Rolling Stones og Led Zeppelin, og nyere låter. Lydbildet varierer med de som er på vakt den kvelden. De innrømmer at de er veldig glade i klassisk rock, men det stopper dem ikke fra å spille alt mulig annet også.

TYVEN: Kan ofte by på herlig live-musikk

CIRKUS: Signaturdrinken Hiroshima er en opplevelse i seg selv.

Moskus

En annen bar som tar deg tilbake i tid er Moskus. Det første du blir møtt med når du går inn i den lille baren i Olav Tryggvasons Gate er en vegg av LP-plater. Du får med én gang inntrykk av at de som driver baren er store musikkelskere. Daglig leder Magnus Lykkelig er stolt av å ha en bar som kun spiller LP-plater. Dette betyr at de spiller album fra start til slutt, noe som skaper en genuin musikkopplevelse. Musikken som spilles er en fin blanding av blues, country og andre klassiske sjangre, men de spiller også musikk fra lokale band for å støtte musikkmiljøet.

Selv om de ikke har den største scenen, er det plass til flere gode musikere. Her spilles det hyppig konserter av flere artister fra overalt i Norge og verden. Magnus nevner at da The Switch spilte en konsert der under Pstereo, spilte de inn en liveplate. Moskus er virkelig en bar for nostalgiske eller nysgjerrige sjeler som vil oppleve en bar utenom det vanlige, og man finner til og med en fungerende jukeboks på stedet.

Cirkus

Om du går inn døra og ned trappa til det som kan minne om et stort bomberom fylt med rockemusikk har du kommet til Cirkus. En bar som gir deg det meste rocken har å by på. Med kjente platecover og ansikter fra rockens historie på nesten hver vegg legges det ikke skjul på at de har et klart konsept de holder fast ved. Her finner man rimelig drikke og ofte mange folk.

Med vennlige bartendere og hyggelig klientell er mye gjort. Sleng på fet musikk og billig drikke, så har du en rå kveld på byen. Har du ikke opplevd Cirkus enda, så har du nesten ikke opplevd Trondheim, for signaturdrinken Hiroshima burde testes. Her er det bare å spenne på seg skoa og komme seg til Nordre Gate.

Tyven

Tyven er et av de nyere tilskuddene til Trondheims uteliv. Kult ungdommelig design med oppkvikkende farger, spennende dekor og mange artige bilder pryder stedet og skaper en god stemning med en gang du kommer inn.

Baren virker umiddelbart mer levende enn de fleste.

Utestedet er nesten som en smeltedigel av alle typer folk, hvor du er velkommen uansett hvem du er. Derfor er det perfekt at Tyven har mye plass både til å danse og sitte. Du har til og med muligheten til å sitte ute i en bakgård hvor det er hyggelige lys og benker. Når du legger sammen groovy RnB, soul og andre rolige beats med hyggelige ansatte som skaper god stemning, vet du at resultatet blir en god kveld på byen.

De stiller også ofte med gode DJer i helgene som skaper super stemning. Hvis du liker livemusikk holder Tyven også utrolig mange konserter i flere forskjellige sjangre og stiler. De har i tillegg flere andre arrangementer for det meste innen kulturlivet. Her er det noe å finne for de fleste. Når de i tillegg har studentpriser på billettene, er det ingen unnskyldning for å ikke komme seg ut for å oppdage musikk du ikke har hørt før. **UD**

TYVEN: Dekorert med mange farger og bilder som er med på å skape liv.

RAPTRIOEN SOM HAR SKJØNT DET

Disse tre rapperne vet at alt blir bedre om man samarbeider. De har også gitt meg håp om at årets album i 2019 ikke har kommet helt enda.

TEKST: Are Kjeldsberg Skauby | ILLUSTRASJON: Poorteffy

Tiårets rap-historie fra USAs midtvest skrives for øyeblikket av de tre stjerneskuddene Noname, Saba og Smino. De har nettopp gått sammen og skapt supergruppen Ghetto Sage, grovt oversatt til «ghettoens viseste».

Noname fra Chicago kan best beskrives som dronningen av rare og poetiske rim. I sin utpreget humoristiske stil og med morsomme tekster, rapper hun om de mest alvorlige tema. Hun har gruppens mest aktive Twitter-bruker, hvor hun ofte snakker høyt om verdensproblemer, samt fronter sin egen bokklubb som fremmer svarte forfattere.

Saba, også fra Chicago, er den yngste av de tre, til tross for at han kanskje har den eldste sjelen. I tekstene sine utforsker den teknisk uslælige rapperen mørke tema, og forteller dyptgående historier som har farget hans liv. Både Noname og Saba fikk sin mainstream-debut gjennom samarbeid med Chance the Rapper på den kjente mixtappen *Acid Rap*.

Smino, eller Smiyeah som han ofte omtaler seg selv, er uten tvil den glatteste og mest funky rapperen av de tre. Han er derfor også den som er vanskeligst å forstå. Med sine silkeglatte raps og fløyelsmyke vokaler skildrer han sitt liv i USAs farligste by, St. Louis, på en sår og bittersøt måte.

Både da Noname spilte på Øyafestivalen i 2018 og Saba på Parkteateret i 2019, var det i ettertid bare ros å lese om opptredenene. På begge konsertene ble det spilt flere låter som egentlig har gjestevers fra de andre i den nylig opprettede gruppa. Flere nordmenn har altså fått med seg hvor gode disse artistene er hver for seg, samtidig som opptredenene har vært fulle av referanser til tidligere samarbeid. Trioen har nemlig jobbet flere ganger på hverandres prosjekter, og mer skal det bli.

På Twitter har den nye gruppa sagt at fansen fortjener en klassiker, og

med låta «Häagen-Dazs» som ble utgitt 17. oktober får alle tre rapperne manifestert det som forhåpentligvis bare er starten på et større prosjekt for trioen. Fra før av er Noname-låtene «Shadow Man» og «Ace» de eneste sporene hvor trioen i sin helhet har vært samlet tidligere. På disse får vi en smakebit av hvor moro det kan være når gode venner dyrker hverandres talenter, samtidig som vi får et innblikk i hvor godt artistene funker sammen.

Hvis du ikke har skjont det enda, bør du sjekke ut Ghetto Sage, og i likhet med meg krysse fingrene i håp om at årets album kommer snart.

Coveret til «Häagen-Dazs» av Ghetto Sage med Noname bak rattet, Smino rett etter og Saba med en is i hånda.

Anna Soleil – *The Tide EP*

Anna Soleil videreutvikler den nordiske pop-formelen og framstår som alt annet enn en nykommer på debuten.

TEKST: Edel Malene Farstad | FOTO: Marius Hongve

Artist og låtskriver Anna Solnørdal og produsent Marcus Edvardsen har sammen laget et prosjekt som imponerer fra start til slutt. Den femten minutter lange EP-en *The Tide* er resultatet når to unge, talentfulle musikere kombinerer sin åpenbare pop-teft med utforskende og uredd sjangerblanding. Førstesepret «Breathe», som ble sluppet som singel, er en herlig miks av elektronisk RnB og eksperimentell pop. Den gir en viss pekepinn på stemningen som formidles gjennom hele prosjektet, med en drømmende vokal og et allsidig lydbilde. Likevel blir jeg positivt overrasket over graden av variasjon på *The Tide*.

På «Our Wall» introduseres drivende synthlinjer som sender tankene til artister som Röyksopp, mens vokalen kan minne om tidlig Bertine Zetlitz. Likevel føles musikken moderne og egenartet, mye takket være hvordan det hele tiden blandes elementer fra en rekke sjangre, som trip hop, electropop, og alternativ RnB. «Where Are You Going» gir Anna mer plass til å skinne, og hennes sterke vokalprestasjon er i fokus mens musikken ligger der som et nydelig bakteppe. På tittellåta «The Tide» skrus tempo betraktelig opp. Lytteren dras med inn i en kjølig electropop-banger som gir sterke assosiasjoner til det beste av skandinavisk pop fra de siste to tiårene.

Så er det plutselig over, og jeg sitter igjen i vantro over at denne gjennomført sterke utgivelsen er Anna Soleil sin første. Hver av de fire låtene på EP-en kunne vært en singel, men alle kommer virkelig til sin rett i kontrast til, og samspill med, resten. I en tid hvor popmusikk truer med å utkonkurrere oljen som landets mest lukrative eksportvare kan man spørre seg om noe av det nordiske særpreget går tapt i prosessen. Da er det beroligende å vite at disse kvalitetene finnes der ute, godt bevart og i ny og oppgradert form. De som leter, skal finne, og *The Tide* er utvilsomt et perfekt sted å begynne letingen.

Kanye West – *Jesus Is King*

En nyfrelst Kanye er vanskelig å tro på.

TEKST: Simon Storvig Winther | FOTO: Music & Def Jam Recordings

Kontrasten mellom Kanye West som den egoistiske og hedonistiske superstjernen og Kanye West som den troende familiemannen har lenge vært et sentralt element i rapperens musikk. Denne konflikten er en av hovedgrunnene til at det har vært så interessant å følge karrieren hans. På *Jesus Is King* forsøker den kontroversielle artisten å fullstendig unngå den sekulære siden ved seg selv. Hele det gospel-inspirerte albumet er dedikert til Kanyes kristne tro. Med unntak av noen få lyspunkter er resultatet et flatt og lite spennende album.

Det største problemet på *Jesus Is King* er at det ikke er noen dybde i Kanyes presentasjon av egen tro. Rapperen fremstår som en selvsentrert pastor i en kommersiell megakirke, full av tomme og unyanserte bibelfraser. Hyllesten til Jesus handler ofte like mye om artisten selv og hans forsøk på å rettferdiggjøre sine handlinger, som det handler om religiøs overbevisning. Selv om Kanye West aldri har vært den største tekstforfatteren, har han alltid hatt en imponerende evne til å formidle og framkalle følelser. Dette er totalt fraværende på *Jesus Is King*. Det er lite her som hverken gir sympati eller provoserer, med unntak av ett par provoserende dårlige linjer. «Closed on Sundays, you're my Chick-Fil-A». Virkelig, Kanye?

Det musikalske er heldigvis sterkere enn det tekstmessige. Til tross for noe forhastet miksing høres *Jesus Is King* for det meste pent ut, med gjennomgående god produksjon og sterke gjesteopptredener. På låter som den dramatiske «Selah» og den fengende «On God» får vi smakebiter av det som kunne ha vært et sterkt album. Likevel er det alt for få musikalskt imponerende eller nyskapende øyeblikk her til å gjøre opp for den svake rappingen. Kanyes niende studioalbum ender dessverre opp som et lite interessant bidrag til diskografien hans, der artistens valg om å kutte alt som ikke passer med sitt nyfrelste budskap samtidig fjerner alt av dybde, humor og spenning.

Mandalai Lamas – *Here Comes The Mandalai Lamas*

Etter å bare ha eksistert i ett år som band er de nå klare med sitt første album.

TEKST: Jostein Wigenstad | FOTO: Big Day Records

På Mandalai Lamas' debutplate *Here Comes The Mandalai Lamas* levner bandet ingen tvil om hvor de ønsker å høre hjemme, og jeg nøler ikke med å anerkjenne dette bidraget til psychrockens musikalske sfære. De skuer nostalgisk tilbake i tid, og da er ikke 60-tallet og The Beatles det verste stedet å hente musikalsk inspirasjon fra.

Det første som slår meg er hvor godt «Ancient Headlights» kunne passet som en introlåt på en amerikansk serie om noen badguys på rømmen. Alle elementene er der: slidegitar, rørforsterkere med fender-klang, munnspill og en tilbakelent, kul vokal. Lydbildet er, på godt norsk, spot-on.

Videre fortsetter albumet med «I Wanna Be Your Man» og et riff Keith Richards sikkert hadde jammet med på en sen kveld. Det er noe herlig slapt over riffet, men samtidig er det et frampek om at vi ikke får servert de helt store overraskelsene i løpet av de resterende sju låtene. Krydderet som kommer er oftest i form av forskjellige effekter, som en liten monolog midt i «I Want You» i lavoppløst 40-talls lydkvalitet.

Surfrock-psykosen varer gjennom siste halvdel av platen, men ender ved «China Girl». Tempoet blir dratt ned og det kommer en heftig fuzzgitar som virkelig har noe på hjertet. «I Want You» kan også nevnes som en av albumets aller beste låter. Her faller alt på plass: lydbildet og låtskrivingen komplimenterer hverandre, ispedd noen psykedeliske elementer her og der. Bandet følger også her den relativt trygge låtoppbygginga si, men det er ikke noe feil med den når alt sammenfaller.

Man skal være ganske eksepsjonell for å lage et psychrock-album på ni låter uten at de sklir over i hverandre. Lydbildet til Mandalai Lamas er godt, men jeg savner flere øyeblikk som overrasker og pirrer nysgjerrigheten. Enten det er hooks, temposkifter eller noe annet. Når det er sagt vil en live-opplevelse antakelig gi albumet en ny dimensjon. Det er der denne musikken hører hjemme.

Michael Kiwanuka – *Kiwanuka*

Man trenger ikke lete lenge før man finner ei god låt på Kiwanuka, som alt i alt er en god novemberutgivelse.

TEKST: Lisa Bye | FOTO: Polydor Records

Foruten ei liveplate fra fjoråret må vi helt tilbake til 2016 for å finne Michael Kiwanukas forrige albumutgivelse. I år er den britiske artisten med musikk innenfor indie-, folk- og soulsjangrene tilbake med splitter ny musikk. Hans eneste turnékonserter i Norge er allerede utsolgt og spenningen rundt hans ferskeste skive har spredt seg siden singelslippet tidligere i år.

Kiwanuka slår denne gangen til med en selvtitulert plate. Artisten delte tidligere i år at hans nyeste plateprosjekt var et resultat av en økt selvaksept og å være komfortabel i seg selv, noe tittelen også gjenspeiler. Det framstår i alle fall som en selvsikker og human Michael Kiwanuka som i første låt kan fortelle at «You Ain't the Problem». Låta er en kickstart på albumet, med sin raske rytme og fengende bruk av tekst.

Det samme gjelder for den neste låta ut, «Rolling», som også er sterkt preget av de gjenkjennelige gitarriffene som røffer opp sounden hans, så vel som på hele plata. Det er først i låta «I've Been Dazed» at en mer nedstemt, men også drømmende stemning brer seg over albumet. Låta styrkes samtidig av koret som løfter den til en opplevelse av å være en del av en religiøs preken.

Et annet godt bidrag på *Kiwanuka* er «Hero» som innledes med et eget, mørkt introduksjonsspor, fulgt opp av hovedsporet. Låta har et sterkt budskap om hvordan de menneskene som dør tidligst ofte er de som har mest å gi. Artisten har i tidligere intervjuer selv henvist til eksempler på personer han anser som sine helter som døde for tidlig, slik som Martin Luther King Jr., John Lennon og Tupac for å nevne noen.

Alt i alt fremstår ikke *Kiwanuka* som en like sterk utgivelse som albumet *Love & Hate* fra 2016. Det kan ha noe å gjøre med at hans ro i seg selv ikke gir like god spenning i musikken hans, men man kan jo ikke klandre mannen for å finne seg selv. Det er likevel flere gode, stemningsfulle låter å plukke av, og Michael Kiwanuka lykkes i å sende meg rett inn i en deilig novemberstemning.

5. november - 19. november

Engasjerende politikk:
Om du er smart nok til å få full pott, er du kanskje smart nok til å lage politikk som studentene bryr seg om.

A leve i sus og dus med mus i hus
Tok'n med rundt karabien i cruise
Men krabbene bet
Og solen altfor het
Så jeg drar hjem til verdens beste
Hamar og Lillehammer julebrus

Spill FS bok Kaffe Coco Pøkekart Registrerer...

Søk etter spill

Søk

Spirithackerman

Etterfølgeren til den internasjonale suksessen Bomberman er her! Bruk dine hackekrefter til å rense skitne kvinner og å internalisere usikkerhet om egen psyke i din basketballstore pung. Få tilbake livspoeng ved å spille Mujaffa med prinsesser og finn alle skattene som ligger gjemt i slottet! Spillet passer for adelige, barn med kreft og journalister fra Dagbladet og VG.. --> [Spill nå](#)

69 [Anbefal](#) [Kommenter](#) [Favoritt](#)

Monte Carlo-spillet

Du gambler strengt tatt allerede med studielånet, hvorfor ikke gjøre det offisielt? Vinn flotte premier som bokseren til Carew eller Riises favoritttrulleski! Chips kan fås i bytte mot sjekker fra Lånekassen skrevet ut i oktober, urealisert gevinst fra BSU og cashlesskort fra KUKA 2017.

--> [Spill nå](#)

71 [Anbefal](#) [Kommenter](#) [Favoritt](#)

Smelt en nipple!

Kast en terning og sikt på en nipple! Hvis du treffer kan du gjette på hvor mange nippler det er i rommet. Gjetter du riktig kan du gå frem så mange steg som det er nippler. Gjetter du feil må du smelte nippelen du liker minst, enten din egen eller en annens. Finner du smeltepunktet har du automatisk vunnet! Om ikke er du bare en sadistisk jævel.
BONUS: Ta piercing i nippelen for ti ekstra poeng.

--> [Spill nå](#)

23 [Anbefal](#) [Kommenter](#) [Favoritt](#)

DØD OVER PK-PATERNALISME!!!!!!

Big pharma kan ta seg en bolle! Ikke nok med at jeg ikke lengre får en ti-pack Ritalin for en femmer hos Narvesen, men nå skal faen meg coco bli svindyrt også!!?! Jeg savner tida da studenter og andre kunne gosse seg med gudenes mel oftere enn de kunne ta seg råd til dagens baggis fra Sit. Vi kjenner våre rettigheter, Sylvi! Du sa det sjæl: Folket kan gjøre som de vil!!! Man skal jo bli inspirert av serier og sånt, men Exit handler jo ikke om hvor dyrt alt skal være Ikke at jeg digger sanne libtards men nå blir nesten mitt eneste valg å stemme unge venstre!!! De har værtfall ikke tenkt å tjene grove gryn på min lidelse! #fökkstaten

You won't last
5 seconds
playing this game!

[CLICK HERE](#)

...at da er kUKA endelig ferdig
...at da blir det dagsfylla i Edgar.
...at da blir det vinsondag.
...at da blir det øltorsdag.
...at Cirkus ble ikke til et nybygg alikevel :(
...at aner du hvor stort KSG er?
...at hva faen gjorde ARK under kUKA?
...at hva faen gjorde JEG på kUKA?
...at ARK kun snakker med seg selv
...at og han ene chileneren med radiokit
...at Propheten skriver bare for seg selv
...at for vi så faen meg ikke mye til dem under kUKA
...at meet the Per & Baharehsiens
...at Per møtte også Candiss
...at men stakk da de begynte å synge
...at følern
...at et jernteppe har falt over IHS
...at Berlinmurmodellen står like stødig
...at skummelt at Durekk skal hacke sjela mi, da
...at more like Shaman Durex
...at kødda, den vitsen er like brukt som kondomene vi deler ut på stand
...at du trodde du var morsom nå, Tore Sagen?
...at Tore Sagen gjør narr av rasister på samme måte som KSSG gjorde narr av nazister
...at når skal noen boikotte Spitposten?
...at #CancelSpitposten
...at da slipper vi å skrive denne dritten hver tredje uke
...at #CancelPropheten
...at jeg får nå at propheten faktisk er død, så forrige punkt utgår
...at hvilken tatovering skal Studenttingslederen ta?
...at Studenttingslederen ikke har lært noe av BoatyMcBoatFace
...at Studenttingslederen ikke har lært noe av Mountain Dew-smak
...at Studenttingslederen ikke har lært noe av Lays-smak
...at Studenttingslederen ikke har innsett at anarkiet bor i oss
...at ingenting gjør fitteredaksjonen så filosofisk som brystvorter
...at hva er egentlig smeltepunktet til en nipple?
...at hva er gjennomsnittlig antall nipler?
...at du får google det da din jævla millenial

MIDTBYEN
UNIK & OPPLEVELSESRIK

Endelig mandag!

MIDDAG TIL

150,-

kl. 16:00 - 18:15

BARE I MIDTBYEN

HER KAN DU SPISE MIDDAG TIL 150 KR HVER MANDAG:

Alma Mater Byhaven • Alma's Bar og kjøkken • Ai Suma • Big Horn Steak House
Døgnvill • Egon Søndre • Egon Prinsen • Frati • Jimi's Diner • KONA Bar og Restaurant
Krambua • Le Bistro • Røft Rotisseri • Restaurant Atelier • Sabrura Byhaven
San Sebastian Torvet • SOT Sabrura Torvet • Sushi Bar Torvet • TAG • Thai Thai Trondheim Torg
To Rom og Kjøkken • Troll Restaurant • Tulla Fischer • ØX Tap Room

SE UKENTLIG MANDAGSMENY:

/endeligmandagmiddagtil150